

แนวทางการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการจัดการเรียนรู้

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๒

ปีที่พิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๓

จำนวนพิมพ์ ๕๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-202-166-4

ผู้จัดพิมพ์ กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๖๙-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้โรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ และใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๕๓ หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards based Curriculum) กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยในมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวด้วยการดำเนินการบริหารจัดการอิงมาตรฐาน (Standards based Administration) การจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย (Standards based Instruction) การวัดและประเมินผลที่สะท้อนมาตรฐาน (Standards based Assessment) เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อขยายความให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา ให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน รวมทั้งร่วมกันรับผิดชอบและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่จัดทำขึ้น ประกอบด้วยเอกสารจำนวน ๓ เล่ม คือ

เล่มที่ ๑ แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและใช้หลักสูตรตลอดแนว ทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลชั้นเรียน นอกจากนี้ ยังสื่อสารถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษา

เล่มที่ ๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้

เล่มที่ ๓ แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อแนะนำในการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักวิชาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารชุดนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังว่าเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรทั้ง ๓ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้อุ้ และดำเนินการวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ กระบวนการคิดเป็นคนดี มีคุณธรรม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า	
คำนำ		
สารบัญ		
บทที่ ๑	หลักการ แนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ : คืออะไร	๑
	★ จุดหมายของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียน	๒
	★ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	๓
	★ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๔
	★ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕
	★ การจัดการเรียนรู้	๖
	★ การใช้สื่อการเรียนรู้	๖
	★ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	๗
บทที่ ๒	จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรรู้อะไร	๙
	★ การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	๑๐
	★ การจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๑๐
	★ การจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๑
	★ การจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน	๑๑
	★ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	๑๔
	★ กระบวนการจัดการเรียนรู้	๑๕
	★ สื่อกับการจัดการเรียนรู้	๓๗
	★ การวัดและประเมินผลกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	๔๑
	★ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	๔๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรทำอะไร	๔๙
★ จากหลักสูตรสู่ชั้นเรียน : ความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	๕๐
★ โครงสร้างรายวิชา	๕๓
★ หน่วยการเรียนรู้	๖๑
★ จากหน่วยการเรียนรู้สู่ชั้นเรียน : การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	๑๐๔
บทที่ ๔ บทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ : จะต้องทำอะไร	๑๐๖
★ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	๑๐๗
★ บทบาทของครูผู้สอน	๑๐๘
★ บทบาทของผู้เรียน	๑๐๙
★ บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา	๑๑๐
★ บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๑๐
เอกสารอ้างอิง	๑๑๓
คณะผู้จัดทำเอกสาร	๑๑๗

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ ๑	แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ : คืออะไร	๑
แผนภาพที่ ๒	แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรรู้อะไร	๙
แผนภาพที่ ๓	แสดงความสัมพันธ์ของหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน	๑๔
แผนภาพที่ ๔	แสดงความสัมพันธ์ระดับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๔๒
แผนภาพที่ ๕	แสดงขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิง	๔๕
แผนภาพที่ ๖	แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ จากหลักสูตรสู่การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ : ครูควรทำอย่างไร	๔๙
แผนภาพที่ ๗	แสดงการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	๕๐
แผนภาพที่ ๘	แสดงการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สู่การจัดการเรียนรู้	๕๒
แผนภาพที่ ๙	แสดงวิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้	๖๕
แผนภาพที่ ๑๐	แสดงความเชื่อมโยงของหน่วยการเรียนรู้สู่การทำแผนการจัดการเรียนรู้	๑๐๔
แผนภาพที่ ๑๑	แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ บทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ : จะต้องทำอย่างไร	๑๐๖

บทที่ ๑

หลักการ แนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑ : **คืออะไร**

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน
ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
ในการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยในบทนี้จะนำเสนอ
เนื้อหาสาระซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑ แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ : **คืออะไร**

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญ ทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การกำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการออกแบบการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

๑. จุดหมายของหลักสูตรในการพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนด เป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- ๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัย และ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) มีความรู้ อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- ๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- ๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๒. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ คือ เป้าหมายสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัด คือ การระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับนำไปกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดตัวชี้วัดเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปี ในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ ๑ - มัธยมศึกษาปีที่ ๓)

๒) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖)

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีลักษณะสำคัญที่ควรทำความเข้าใจเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การจัดการเรียนรู้ ดังนี้

๑) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดระบุคุณภาพของผู้เรียนว่า “ควรรู้อะไรและทำอะไรได้” โดยมีการระบุความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติและค่านิยมไว้ การพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดแต่ละตัวให้เข้าใจและชัดเจนก่อนออกแบบการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นด้วย ได้แก่

๑.๑) มาตรฐานการเรียนรู้ ที่เป็นปลายทางของตัวชี้วัดนั้น

๑.๒) ตัวชี้วัดแต่ละตัว ได้ออกแบบเรียงลำดับคุณภาพของผู้เรียนเป็นเส้นพัฒนาการจากระดับง่ายหรือระดับพื้นฐาน และมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

๒) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สามารถใช้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกบริบทของประเทศ ทำให้สามารถใช้กับเด็กทุกคน และสามารถกำกับควบคุมคุณภาพจากหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ มีความสำคัญสำหรับผู้เรียน การนำตัวชี้วัดไปสู่การจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพิจารณานำบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผนวกเข้าไปในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพิจารณาเพิ่มเติมบริบทเข้าไปในตัวชี้วัดสามารถนำมาจาก ๒ ส่วน ดังนี้

๒.๑) ข้อมูลของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความถนัดความสนใจของผู้เรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และเพียงพอในการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

๒.๒) ข้อมูลบริบทตามสภาพสังคมของผู้เรียน ข้อมูลบริบทของสถานศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและสังคมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเหล่านั้นเป็นสื่อในการเรียนรู้ให้บรรลุคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกำหนดไว้

๓) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไม่ได้ระบุวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจาก มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดระบุไว้แต่เพียงคุณภาพของผู้เรียน แสดงเจตนารมณ์หรือความมุ่งหวังคุณภาพของผู้เรียนที่ต้องการ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ออกแบบการเรียนรู้ เลือกรูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายด้วยวิธีที่แตกต่างกันไป การจัดการเรียนรู้จึงมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจศาสตร์ของการสอน ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันก็มีศิลปะในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

๔) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีทั้งที่มีเนื้อหาสาระ ทักษะ กระบวนการ ตัวชี้วัดบางตัว มีเนื้อหาสาระที่ชัดเจน บางตัวเน้นกระบวนการ ในการนำไปออกแบบหน่วยการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระ และกระบวนการอย่างสมดุลกัน

๓. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเลือกรับและส่งสาร โดยใช้หลักเหตุผล พร้อมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

๒) **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ พร้อมทั้งมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

๔) **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม

๕) **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

๔. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑) **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทอดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๒) **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓) **มีวินัย** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

๔) **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๕) **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖) **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

๗) **รักความเป็นไทย** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๘) **มีจิตสาธารณะ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณธรรม จริยธรรมที่บูรณาการอยู่ในการจัดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ทั้งนี้คุณลักษณะเหล่านี้ได้กำหนดเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การจบหลักสูตร ด้วยเหตุนี้ ในการจัดการเรียนรู้จึงต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่ไปพร้อมกัน

๕. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้ โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง และ กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายควบคู่กันเพื่อให้เกิด การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

๖. การใช้สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ตามความมุ่งหวัง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำ พัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียน อย่างหลากหลายและเพียงพอ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และ เครื่องมือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนา สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน

๗. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

๑) การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตน

๒) การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๓) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

๔) การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และเน้นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

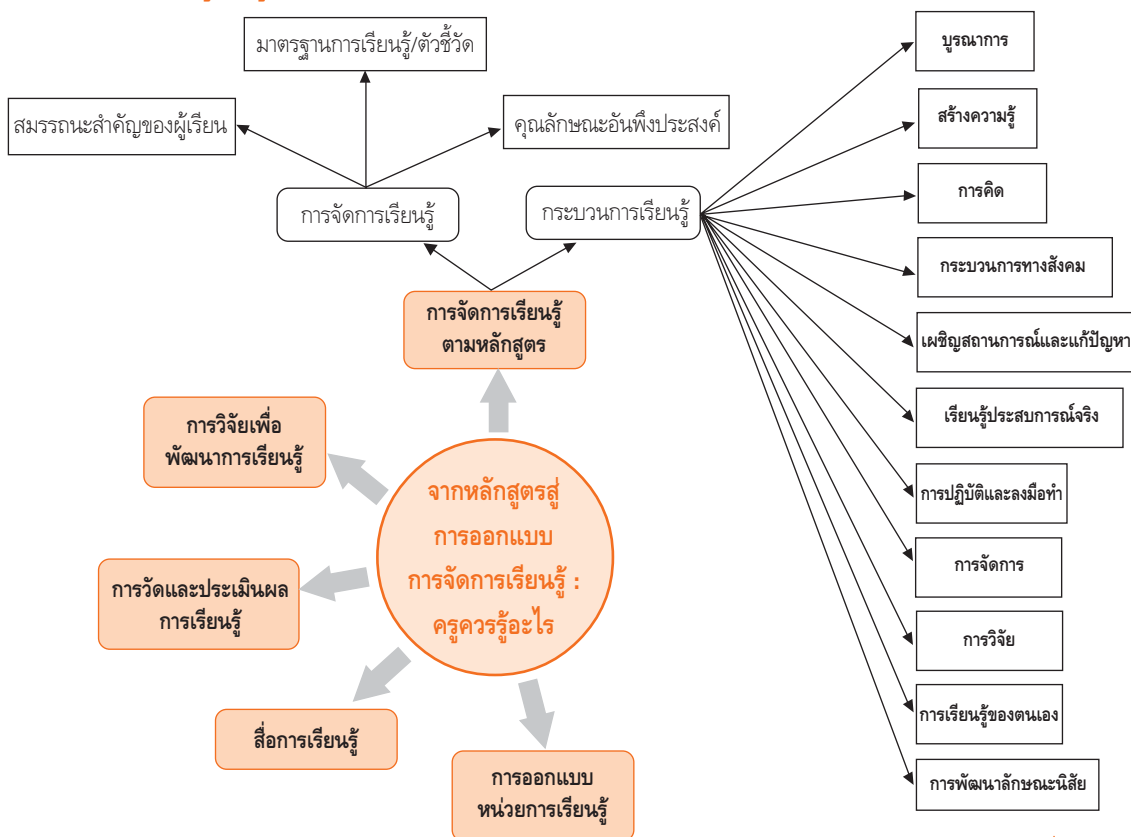
บทที่ ๒

จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ :

ครูควรรู้อะไร

การ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน และมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุ ตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ยั่งยืน และสามารถนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ครูจึงควรรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปสู่การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒ แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรรู้อะไร

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้และทำได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด นำพาไปสู่การเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างเป็นองค์รวม ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่จะนำพาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว อีกทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักการจัดการเรียนรู้มาใช้ได้อย่างเหมาะสม การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเป้าหมายการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นสิ่งที่กำหนดให้รู้ว่าผู้เรียนควรรู้อะไรและทำอะไรได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขได้นั้น ครูผู้สอนต้องศึกษาและวิเคราะห์สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดไว้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างสูงสุดตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ครูผู้สอนต้องรู้เป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ชัดเจนก่อนนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้และวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๒. การจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงในกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องศึกษาและวิเคราะห์ให้รู้ว่าในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จะนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ ๕ ประการตัวใดและจะทำให้เกิดได้อย่างไร ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวจะเกิดขึ้นด้วยการสั่งสมประสบการณ์จากการเรียนรู้ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓. การจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง ๘ ประการ กล่าวได้ว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ที่กำหนดไว้ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพราะต้องการเน้นย้ำให้เกิดขึ้นจนเป็นนิสัย สอดคล้องตามสภาพสังคมปัจจุบัน ครูผู้สอนสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้โดยสอดแทรกเข้าไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ด้วยการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย สำหรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถพัฒนาเพิ่มเติมจากที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้

๔. การจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน

๔.๑ หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด ครูผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญและสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนควรได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้ให้หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

๑) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๒) การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๓) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมอง การจัดการเรียนรู้ที่ขัดต่อการทำงานของสมองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่ได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตรให้เรียนอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริง และทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติ ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองในแต่ละช่วงวัย จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ ความตั้งใจ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

๔) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม

การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ได้รับความรู้ เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

๔.๒ บทบาทครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้

๑) บทบาทครูผู้สอน

๑.๑) การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) แตกต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ และให้โอกาสกับผู้เรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จึงจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

๑) ศึกษา วิเคราะห์ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ที่มีภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด รูปแบบการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการ ที่แตกต่างกัน และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ลักษณะของผู้เรียน และสนองความต้องการ ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถ และเต็มตาม ศักยภาพของแต่ละคน

๒) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

๑.๒) การบูรณาการและการถ่ายโยงความรู้ ครูผู้สอนควรได้บูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นำไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์และสามารถ แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

๑) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร

๒) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

๓) จัดเตรียม และเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

๔) ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

๕) วิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเองด้วยกระบวนการวิจัย

๒) บทบาทของผู้เรียน

๒.๑) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุตามเป้าหมาย

๒.๒) แสวงหาและเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อความรู้ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม

๒.๓) ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

๒.๔) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน และครู

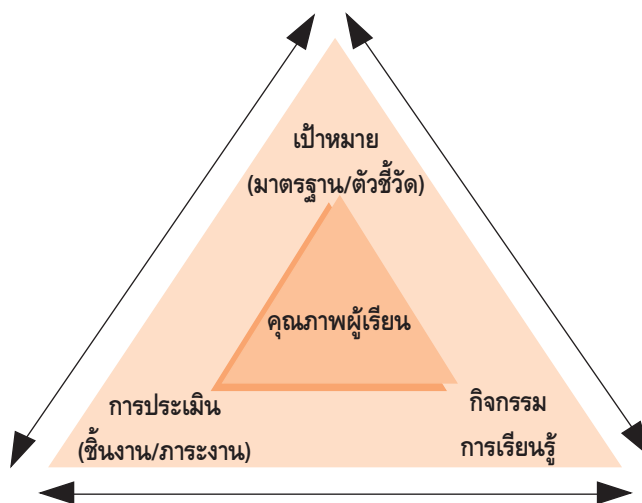
๒.๕) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สามารถนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและเกิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้ด้วยการออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งหน่วยการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดขอบข่ายสาระที่จะใช้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ตลอดแนว

การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่นำมาเป็นเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จะช่วยให้รู้ว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวชี้วัดใดเป็นหลัก ตัวชี้วัดใดเป็นตัวเสริมหรือสนับสนุน ตัวชี้วัดใดควรเรียนซ้ำเพื่อให้เกิดทักษะกับผู้เรียน ตัวชี้วัดใดมีความยากง่าย ความซับซ้อน ตัวชี้วัดใด ควรเรียนก่อน เรียนหลัง หรือเรียนช่วงเวลาใด ซึ่งช่วยให้ครูผู้สอนเห็นการเชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนด จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย ดังแผนภาพที่ ๓

แผนภาพที่ ๓ แสดงความสัมพันธ์ของหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

ที่มา : Vermont Department of Education 1996

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย และเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นการนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดไปสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถใช้แนวคิดของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญ ซึ่งครูผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดและนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ จากเป้าหมายการเรียนรู้ การที่จะรู้ว่าผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ต้องมีหลักฐานร่องรอยของชิ้นงาน/ภาระงาน เพื่อยืนยันว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นผลงานหรือผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน หรือการผลิตชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

ขั้นตอนที่ ๓ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมายการเรียนรู้ สามารถสร้างชิ้นงาน/ภาระงานตามที่กำหนด ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย และสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๖. กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้นมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร อีกทั้งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด แนวทางการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้แต่ละวิธี แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการดังกล่าว ซึ่งได้แก่

๑. การเรียนรู้แบบบูรณาการ
๒. กระบวนการสร้างความรู้
๓. กระบวนการคิด
๔. กระบวนการทางสังคม
๕. กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา
๖. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

๗. กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง
๘. กระบวนการจัดการ
๙. กระบวนการวิจัย
๑๐. กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง
๑๑. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

ฯลฯ

กระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนจึงควรคัดสรรและเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเลือกกว่าวิธีใดเหมาะสมที่สุด ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร สามารถนำไปให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใด กระบวนการเหล่านี้หากนำมาใช้แล้วจะได้ผลเพียงใด จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณภาพของเด็กและเยาวชนในอนาคตไว้ดังนี้

๑. การเรียนรู้แบบบูรณาการ

๑.๑ แนวคิด

การเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การจัดการเรียนรู้โดยการนำสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมกับผู้เรียนและสาระการเรียนรู้

๑.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถทำได้หลายลักษณะ ในที่นี้จะขอเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นหลัก ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑) การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวเรื่องหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันนั้น สามารถจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

๒) การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป

เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวเรื่องหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเข้าใจลึกซึ้ง และชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิต

การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา โดยทั่วไป จะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอนคนเดียว แต่ในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะเป็นการสอนเป็นทีมตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือทำความเข้าใจกันแล้วแยกกันสอนตามรายวิชาที่รับผิดชอบ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งสองประเภทนี้ จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูผู้สอนเลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน และศักยภาพของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(๑) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(๒) จัดประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล

(๓) เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม

(๔) จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ

(๕) ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ซึ่งกันและกัน

๑.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

๑) เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้หลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้านความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อม ๆ กัน

๒) เปิดโลกทัศน์ของทั้งครูผู้สอน และผู้เรียนให้กว้างขึ้น ไม่จำกัดเฉพาะด้านเฉพาะทาง ช่วยให้การเรียนรู้น่าสนใจ น่าตื่นเต้น ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีความคิด และมุมมองที่กว้างขึ้น

๓) เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกันในการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตัวผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าในการนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

๔) ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม สามารถเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีความหมาย สามารถแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างไม่จำกัด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ภูมิปัญญา และชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

โรงเรียนทุ่งแสงทองได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยร่วมกันจัดทำโครงการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ฝ้ายทอไทย สายใจชีวิต โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เรื่อง ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ครูใช้เวลาตลอดภาคเรียนให้ผู้เรียน ไปเรียนรู้วิธีการปลูกฝ้าย และทอผ้าจากผู้ประกอบการทอผ้า ในชุมชน แล้วมาร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี ขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บดอกฝ้าย บั่นฝ้ายเป็นเส้น การลงมือทอ

ฝ้ายให้ผู้เรียนได้ใช้พื้นที่ข้างโรงเรียนสำหรับปลูกฝ้าย ทำเครื่องมือทอผ้าอย่างง่าย และให้ผู้เรียนบันทึก ขั้นตอนการทำงาน และเขียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อกระบวนการทอผ้า ได้เรียนรู้ความยากลำบาก จากเส้นฝ้ายสู่ผืนผ้า โครงการนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดภาคเรียน ในช่วงก่อน ปิดภาคเรียนให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการ “ทอฝัน” แสดงผลงาน

๒. กระบวนการสร้างความรู้

๒.๑ แนวคิด

กระบวนการสร้างความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหมายต่อตนเอง จากการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการคิด และการแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้จัดโอกาส บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๒.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ มีขั้นตอน/กระบวนการ ดังนี้

๑) **ขั้นแนะนำ** เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะรับรู้ถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียนและ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ จากการสร้างของครูผู้สอน

๒) **ขั้นทบทวนความรู้เดิม** เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจเดิม ที่มีอยู่ในเรื่องที่กำลังจะเรียนรู้

๓) **ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด** เป็นขั้นที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการสร้างความรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

๓.๑) สร้างความกระจำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน

๓.๒) สร้างความคิดใหม่จากการอภิปรายร่วมกัน และสาธิตแสดงให้เห็น จนทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดความคิด หรือความรู้ใหม่ขึ้นได้

๓.๓) การประเมินความคิดใหม่ โดยการทดลอง หรือใช้กระบวนการคิด
คิดอย่างไตร่ตรอง ลึกซึ้ง และประเมินคุณค่า

๓.๔) การนำความคิดไปใช้ ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด หรือความรู้
ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความหมาย

๔) ชั้นบททวน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้เรียนจะได้ทบทวนความคิด ความเข้าใจ
โดยการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเดิมกับความคิดใหม่

๒.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

กระบวนการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความรู้และ
ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตสิ่งที่ตนเองสนใจ อยากเรียนรู้ แล้วจึงศึกษาค้นคว้า
แสวงหาความรู้เพิ่มเติม นำไปเชื่อมโยงต่อยอดกับความรู้ และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เกิดเป็นความรู้ใหม่
ของผู้เรียนเอง อีกทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้

ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียน เรียนรู้ระบบนิเวศวิทยา
มีเป้าหมายให้เข้าใจเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และ
สิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม โดยใช้หมู่บ้าน
เป็นแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากพื้นที่บางส่วนเป็นป่าธรรมชาติ
บางส่วนเป็นส่วนพักของชาวบ้าน บางส่วนเป็นโรงงานอุตสาหกรรม
ขนาดเล็ก ครูผู้สอนจึงนำประเด็นนี้มาพูดคุยกับผู้เรียน โดยเชื่อมโยง
ความรู้เดิมกับสภาพปัจจุบันและวางแผนให้ผู้เรียนเดินไปเรียนรู้
ในหมู่บ้าน โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น ๔ กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีแผ่นใสที่มี
ร่างแผนที่ของหมู่บ้าน กำหนดให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลของกลุ่ม
ได้ค้นพบระหว่างเดินลงในแผ่นใสที่เตรียมไว้ให้

กลุ่มที่ ๑ ให้ทำเครื่องหมายรูปดอกไม้ เมื่อพบเห็นต้นไม้

กลุ่มที่ ๒ ให้ทำเครื่องหมายรูปคน เมื่อพบเห็นผู้คน

กลุ่มที่ ๓ ให้ทำเครื่องหมายดอกจัน เมื่อพบเห็นนก หรือได้ยินเสียงนกร้อง

กลุ่มที่ ๔ ให้ทำเครื่องหมายกากบาท เมื่อได้กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ หรือเสียงจากเครื่องจักร

เมื่อผู้เรียนกลับเข้าในชั้นเรียน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มรายงานการไปศึกษาในหมู่บ้าน แล้วนำแผ่นใส
ทั้ง ๔ แผ่น มาวางซ้อนกัน แล้วร่วมกันอภิปรายประเด็นที่พบ เช่น พบว่าในบริเวณที่มีคนอยู่และบริเวณที่มี
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก มักมีเสียงนกหรือต้นไม้อยู่น้อยมาก ประเด็นเหล่านี้นำไปสู่การลงข้อสรุปความรู้
ที่ได้รับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ

๓. กระบวนการคิด

๓.๑ แนวคิด

กระบวนการคิด เป็นกระบวนการทางสมองในการจัดกระทำข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่รับเข้ามา เป็นกระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะเป็นกระบวนการหรือวิธีการ ในการพัฒนาให้เกิดกระบวนการคิด จึงต้องมีบุคคล มีเนื้อหาหรือข้อมูลที่ใช้ในการคิด คุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด กระบวนการที่ใช้ในการคิด วิธีการพัฒนาการคิดและการวัดและประเมินการคิด

๓.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดมีแนวทาง ดังนี้

๑) การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคิด โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนคิด ไม่ปิดกั้นความคิด ให้กำลังใจ เสริมแรงเมื่อผู้เรียนคิดได้ด้วยตนเอง

๒) ใช้รูปแบบวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด เชื่อมโยงจากความคิดเดิมในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด การคิดชัดเจน การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดถูกต้อง การคิดกว้าง การคิดลึกซึ้ง และการคิดไกล

๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และกระบวนการคิดต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งทักษะการคิด สามารถแบ่งได้ดังนี้

๓.๑) ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

(๑) ทักษะการสื่อความหมาย หมายถึง ทักษะการรับสาร รับความคิดของผู้อื่นเข้ามา เพื่อรับรู้ ตีความ แล้วจดจำเมื่อต้องการที่จะระลึกถึง เพื่อนำมาเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดของตนให้แก่ผู้อื่น โดยแปลความคิดในรูปของภาษาต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน

(๒) ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป หมายถึง ทักษะการคิดที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการสำรวจ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะการจำแนก และทักษะการเปรียบเทียบ เป็นต้น

๓.๒) ทักษะการคิดขั้นสูง หมายถึง ทักษะการคิดที่มีขั้นตอนหลายขั้น และต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการคิดทั่วไปหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้น เช่น ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการสรุปลงความเห็น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมิน ทักษะการสร้างองค์ความรู้ เป็นต้น

- ๔) ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการใช้ความคิด และแสดงความคิด อภิปรายแลกเปลี่ยน กระบวนการคิดที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้
- ๕) ร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้
- ๖) การวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งทางด้านเนื้อหา สาระการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการคิด

๓.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

- ๑) มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ปฏิบัติงานได้อย่างมีขั้นตอน
- ๒) มีความสามารถในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และประเมินค่าโดยใช้หลักเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล รู้จักประเมินตนเอง และผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง
- ๓) ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาในการอ่าน เขียน ฟัง พูดของผู้เรียน ให้มีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี
- ๔) ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระบวนการคิดจึงเป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความยุ่งยาก และซับซ้อนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา เพื่อเลือกตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมได้อย่างเข้มแข็ง

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิด

ครูประกายเพชรได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากในขณะสอนพบว่าการใช้คำถามสอบถามผู้เรียน จะได้ความคิดเห็นจากผู้เรียนบางคนที่ชอบพูด บางคนที่ไม่ชอบพูดแต่มีความคิดดี ๆ ควรได้แสดงความคิดเห็น จึงคิดว่าจะเพิ่มทักษะการคิด ให้ผู้เรียนได้คิดและนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งได้เรียนรู้ความคิดเห็นของเพื่อนด้วย จึงออกแบบกิจกรรมที่เรียกว่า Gallery method เป็นเทคนิคการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหา โดยผู้เรียนเป็นผู้เดินเคลื่อนที่ผ่านแนวคิดต่าง ๆ แบบเดียวกับการชมนิทรรศการงานศิลปะ (art gallery) เพื่อรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ และคิดต่อยอดหาวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ดังนี้

๑. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ ๔-๗ คน
๒. ตัดกระดาษ flip chart ที่เขียนประเด็นปัญหาไว้ที่ผนังห้องเท่ากับจำนวนกลุ่ม โดยเป็นปัญหาเดียวกันทั้งสิ้น
๓. แต่ละกลุ่มเขียนคำตอบหรือแนวทางแก้ปัญหาลงไปในกระดาษ หรือเขียนใส่แถบกระดาษนำไปติด โดยเขียนให้ชัดเจน กระชับ และเข้าใจได้ง่าย
๔. แต่ละกลุ่มเดินไปศึกษาผลการคิดของกลุ่มอื่น ๆ พร้อมทั้งจดบันทึก ความคิดเห็นที่ได้
๕. สมาชิกแต่ละกลุ่มกลับมาที่กลุ่ม แล้วนำความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้มาเขียนเพิ่มเติมลงในใบงานของกลุ่ม อาจเป็นความคิดที่คัดลอกมาหรือเป็นความคิดใหม่ที่คิดต่อยอดจากข้อมูลเดิม
๖. หากมีเวลาอาจให้เดินศึกษาแนวคิดได้อีกหลายรอบ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อาจนำมาจัดกลุ่มหรือเขียนความเชื่อมโยงก่อนนำเสนอผลงาน

๔. กระบวนการทางสังคม

๔.๑ แนวคิด

กระบวนการทางสังคม เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมการทำงานร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีร่วมกัน

๔.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

- ๑) ให้โอกาสผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน

๒) มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓) ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในทุกเวลาทุกสถานที่ และทุกสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

๔) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพของชุมชน ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

๔.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

กระบวนการทางสังคม ทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดคุณลักษณะหลายประการ เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในทางที่ดี การสร้างทีมงาน ความรับผิดชอบ ความมีวินัย มีทักษะทางสังคม

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางสังคม

ครูสังคมได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการทำงานร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน จึงออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยใช้เทคนิค Consensus 1-3-6 เพื่อใช้รวบรวมความคิดเห็น ความเข้าใจของกลุ่มผู้เรียน โดยเริ่มจากคิดเดี่ยว (๑ คน) คิดเป็นกลุ่ม ๓ คน และกลุ่ม ๖ คน ดังนี้

๑. ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความคิดหรือความเข้าใจของตนเองลงในกระดาษ
๒. ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน ๓ คน แล้วนำความคิดเห็นมาอภิปรายเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในกลุ่ม
๓. ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน ๖ กลุ่ม (๖ คน) เพื่อเชื่อมความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มเข้าด้วยกัน

แล้วนำเสนอ

ในบทเรียนใช้การพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่เรียนแล้ว และมีการอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบการสนทนาเพื่อขอข้อมูลจากผู้อื่น การลงมติในกรณีที่เกิดความขัดแย้ง วิธีการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อได้ความคิดเห็นเหล่านี้แล้ว ครูต้องทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้เรียนรู้แนวความคิดความคิดเห็นของผู้อื่น จึงได้จัดกิจกรรม OPV (Others People View) ให้นำเรื่องที่เรียนไปสอบถามความคิดเห็นบุคคลอื่น ๆ แล้วนำมาสรุปข้อมูลพร้อมอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาความรู้จากผู้อื่นที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ

๕. กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา

๕.๑ แนวคิด

กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาโดยผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบ ใช้สถานการณ์หรือปัญหาที่น่าสนใจและท้าทาย

๕.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา มีแนวทางและขั้นตอน ดังนี้

๑) ขึ้นกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นขั้นเลือกใช้ปัญหา ที่อาจได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับปัญหาที่พบให้ถ่องแท้ และวิเคราะห์ปัญหาตามประเด็น ดังนี้

๑.๑) ปัญหาคืออะไร

๑.๒) มีข้อมูลใดประกอบบ้าง

๑.๓) มีเงื่อนไขหรือความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่

๒) ขึ้นวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการคิดวิธีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลจากปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในขั้นที่ ๑ ประกอบกับข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น นำมาใช้ประกอบการวางแผนแก้ปัญหา สำหรับการแก้ปัญหาที่ต้องตรวจสอบโดยการทดลอง ขั้นตอนนี้จะเป็นการวางแผนการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการทดลอง หรือวิธีการตรวจสอบ รวมทั้งแนวทางในการประเมินผลการแก้ปัญหาดังนี้

๓) ขึ้นการดำเนินการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการลงมือแก้ปัญหาและประเมินว่าวิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้เป็นอย่างไร ถ้าการแก้ปัญหานั้นได้ถูกต้องจะประเมินต่อไปว่า วิธีการนั้นจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้หรือไม่ ถ้าพบว่าวิธีการแก้ปัญหานั้นไม่ประสบความสำเร็จจะต้องย้อนกลับไปเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วในขั้นที่ ๒ และถ้ายังไม่ประสบความสำเร็จอีก ผู้เรียนจะต้องย้อนกลับไปทำความเข้าใจใหม่ว่ามีข้อบกพร่องใด เช่น มีข้อมูลเพียงพอหรือไม่ เพื่อจะได้เริ่มต้นการแก้ปัญหาใหม่อีกครั้ง

๔) ขึ้นตรวจสอบการแก้ปัญหา เป็นการประเมินภาพรวมในการแก้ปัญหาทั้งด้านวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ในการแก้ปัญหาใด ๆ ต้องตรวจสอบถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๕.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน จนเกิดเป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ท้าทาย และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ตั้งใจเรียนมากขึ้น พร้อมกับเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ สร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีเหตุผล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา

ครูดวงตะวันและนักเรียนกำลังร่วมกันวิพากษ์ถึงสภาพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการเพื่อนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสภาพชุมชนโดยกำหนดให้ผู้เรียนจัดทำหนังสือพิมพ์ของชั้นเรียน โดยให้ดูตัวอย่างการทำหนังสือพิมพ์ “สินแร่ จิวแต่แจ้ว” ของโรงเรียนสินแร่สยาม ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี หนังสือพิมพ์ “สินแร่ จิวแต่แจ้ว” คือผลงานของเด็ก ๆ ในโครงการ เป็นพื้นที่ในการแสดงออกซึ่งความคิด ความฝัน จินตนาการ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมถึงความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนของพวกเขา หนังสือพิมพ์ฉบับเด็กทำเองนี้เป็นผลงานของชมรมนักข่าวสินแร่ จิวแต่แจ้ว โรงเรียนสินแร่สยาม ตั้งแต่ระดับชั้น ป.๓-ป.๖

ด้วยชุมชนหมู่ ๓ นั้นมีเด็กหลายเชื้อชาติทั้งไทยพม่า กระเหรี่ยง เขก และมอญ การสื่อสารด้วยภาษาไทยจึงมักจะมีปัญหา แต่เมื่อเด็ก ๆ ได้เป็นนักข่าว ทำให้ได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยผ่านการทำข่าว และได้ฝึกฝนการคิดให้ชัดเจนพร้อมกับการทำให้เรียนรู้เรื่องของชุมชนสิ่งแวดล้อมในชุมชน และเมื่อทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารทำให้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่อง ๆ นั้นจริง จึงจะสื่อสารด้วยความมั่นใจ ดังนั้นจึงไม่ใช่แค่เด็กได้สร้างสื่อ สื่อยังได้สร้างเด็กด้วย

ครูผู้สอนวางแผนกับผู้เรียน ศึกษาเรื่องที่เป็นปัญหาและอยู่ในความสนใจ นำมาเสนอในหนังสือพิมพ์ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนด จากนั้นจัดแบ่งกลุ่มทำงาน มีกองบรรณาธิการ และผู้เรียนที่เป็นฝ่ายข่าว กลุ่มต่าง ๆ เช่น ฝ่ายข่าวสังคม ฝ่ายข่าวกีฬา ฝ่ายข่าวเกษตร ฯลฯ

ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกันไปเก็บข้อมูลตามกระบวนการสัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูล ที่ได้เรียนในชั้นเรียนไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง จากนั้นจึงนำข้อมูลกลับมาลงมือเขียน ส่งให้ฝ่ายบรรณาธิการตรวจภาษา ก่อนจัดทำเป็นหนังสือพิมพ์ต่อไป

เมื่อหนังสือพิมพ์สำเร็จ จึงนำไปส่งถ่ายเอกสาร จัดจำหน่ายในโรงเรียน ซึ่งมีสมาชิกที่รับประจำอยู่จำนวนหนึ่งแล้ว ผู้เรียนถือว่ารายได้พออยู่ตัว แต่กำไรคือการเรียนรู้จากการเผชิญสถานการณ์ และการแก้ปัญหาที่ได้ที่มีค่ามากกว่า หลังจากกิจกรรมการทำหนังสือพิมพ์แล้วเสร็จ มีกิจกรรมที่ได้ประเมินการเขียนของตนเอง รวมไปถึงกระบวนการในการทำงาน

๖. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

๖.๑ แนวคิด

กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ตรงที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับหลักการต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม

๖.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

๑) การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยการกระตุ้นแนะนำเรื่องที่จะเรียนโดยใช้ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เราให้ผู้เรียนอยากเห็น อยากเรียนรู้

๒) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อเท็จจริง โดยเชื่อมโยงความอยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้ของผู้เรียนจากประสบการณ์เดิม สู่การค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่ หรือแนวคิด ทฤษฎีใหม่ ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓) การฝึกปฏิบัติ ในขั้นนี้เป็นการฝึกปฏิบัติด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

๔) การนำไปใช้ หรือขยายผล เป็นขั้นการนำข้อค้นพบในขั้นฝึกปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ

๖.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

ช่วยพัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐานของการสืบค้นข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุมีผล รู้จักหาข้อมูล ทฤษฎี หลักการมาสนับสนุนสิ่งที่ค้นพบ

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ครูจิตใต้ส่งนักเรียนไปฝึกงานเกษตรกับคุณลุงชาญที่แปลงสวนซึ่งมีแปลงต้นไม้หลายชนิดเป็นกิจกรรมเพื่อฝึกกระบวนการทำงานจริง นักเรียนแต่ละคนต้องบันทึกการทำงานในแต่ละวันว่าได้ทำงานอะไรบ้าง ในขณะที่เดียวกัน ก็ต้องเติมในส่วนที่เรียกว่า “การเรียนรู้ของตนเอง” เป็นสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติ การสังเกต และเชื่อมโยง เป็นความรู้ของตนเอง

นักเรียนสังเกตเห็นว่าคุณลุงชาญใช้วัสดุคลุมดินหลายชนิด ส่วนมากเป็นเศษวัสดุจากสวนเพื่อการเก็บความชื้นไว้ในดิน นักเรียนคิดว่าเศษวัสดุแต่ละอย่างน่าจะเก็บความชื้นได้แตกต่างกัน และอยากทราบว่าระหว่างเศษใบไม้ ฟางสับ และขุยมะพร้าว แต่ละอย่างนั้นอย่างใดจะเก็บความชื้นได้ดีกว่ากัน จึงคิดจะทำการทดลองเล็ก ๆ ขึ้นมา นักเรียนก็มีปัญหาว่า การวัดค่าความชื้นจะทำได้อย่างไร นักเรียนได้ข้อมูลว่าเจ้าหน้าที่เกษตรประจำอำเภอมีเครื่องมือนี้ จึงได้ไปประสานขอยืมพร้อมทั้งเรียนรู้วิธีการใช้ นักเรียนทำการทดลองเปรียบเทียบความชื้นในดินจากการใช้วัสดุคลุมดินที่เป็นเศษใบไม้ ฟางสับ และขุยมะพร้าว ผลปรากฏว่า ขุยมะพร้าวเก็บความชื้นได้ดีกว่า ข้อค้นพบนี้เกิดคำถามใหม่ว่า ระหว่างการรดน้ำ แล้วใช้วัสดุคลุมดิน กับการคลุมดินก่อนแล้วรดน้ำ อย่างใดจะช่วยให้ดินมีความชื้นได้ดีกว่ากัน จึงออกแบบการทดลองเป็นรอบที่สอง พบว่า การที่ดินจะเก็บความชื้นได้ดี ควรรดน้ำแล้วคลุมด้วยวัสดุคลุมดิน ต่อมาก็มีคำถามว่าวัสดุคลุมดินแต่ละอย่างมีค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน แล้วอย่างไรดี จะประหยัดที่สุด จึงนำไปสู่การศึกษาและเรียนรู้ต่อเนื่องไปพร้อมกับการฝึกงานที่สวนคุณลุงชาญ เมื่อสิ้นสุดเวลาการฝึกงานนักเรียนแต่ละคนจัดทำรายงานพร้อมระบุสิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

๗. กระบวนการเรียนรู้การปฏิบัติ ลงมือทำจริง

๗.๑ แนวคิด

กระบวนการเรียนรู้การปฏิบัติลงมือทำจริง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานจริง โดยการกำหนดภาระงาน (task) ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามโครงสร้างของแต่ละงาน

๗.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานจริงตามแนวทาง ดังนี้

- ๑) การศึกษา และวิเคราะห์ภาระงาน และโครงสร้างของงาน
- ๒) การวางแผนปฏิบัติงาน
- ๓) การลงมือปฏิบัติ โดยอาจดำเนินการ ดังนี้
 - ๓.๑) ครูผู้สอนให้คำแนะนำ และสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง

๓.๒) ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

๓.๓) ผู้เรียนฝึกฝนทักษะความชำนาญ

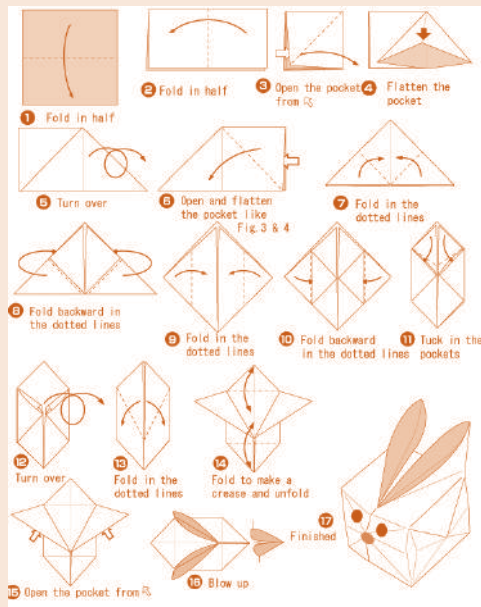
๔) ชั้นประเมินผลงาน/ปรับปรุงชิ้นงาน

๗.๓ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการทำงาน กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงาน ได้ชิ้นงาน/ภาระงานเชิงประจักษ์ ได้สร้างและพัฒนางานด้วยวิธีการใหม่ ๆ จนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวอย่าง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้การปฏิบัติ ลงมือทำจริง

ครูตระวันฉายต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานใน มาตรฐาน ง ๑.๑ เรื่องเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน จึงออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทักษะการปฏิบัติโดยเลือกกิจกรรมการพับกระดาษจากชมรมนักพับกระดาษไทย ครูให้ผู้เรียนได้ดูแผนภาพขั้นตอนการทำงานและสอนทักษะพื้นฐานที่ใช้ในการพับกระดาษ ได้แก่ การพับ การกรีดกระดาษ จนผู้เรียนมีความชำนาญดีแล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน ครูและผู้เรียนที่ทำได้แล้วช่วยดูแลและให้คำแนะนำเป็นระยะ จนกระทั่งได้งานพับกระดาษมาคนละ ๑ ตัว นำมาจัดนิทรรศการบนพื้นห้อง ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนเล่ากระบวนการทำงานของตนว่ามีขั้นตอนอย่างไร อะไรที่ทำได้ดี และหากจะพัฒนาให้ดีขึ้นควรทำอย่างไร โดยครูเก็บประเด็นต่าง ๆ ไว้บนกระดาษ จากนั้นครูให้ผู้เรียนพับกระดาษใหม่ โดยให้นำข้อคิดและบทเรียนที่ได้ไปปรับใช้เพื่อฝึกทักษะ แล้วเขียนบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง

๘. กระบวนการจัดการ

๘.๑ แนวคิด

กระบวนการจัดการ เป็นกระบวนการจัดระบบงานเพื่อให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผล และการสรุปผลงาน

๘.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการประกอบด้วยทักษะจำเป็น ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) การวางแผน ได้แก่
 - ❖ วิเคราะห์งาน
 - ❖ ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
 - ❖ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- ๒) การปฏิบัติงาน ได้แก่
 - ❖ ประสานงาน
 - ❖ ทำงานเป็นระบบตามแผน
- ๓) การประเมินผลและสรุปผลงาน
 - ❖ ติดตามงานอย่างเป็นระบบ
 - ❖ ประเมินผลและปรับปรุงงาน
 - ❖ สรุปผลงาน

๘.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

กระบวนการจัดการจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งกับตนเองและผู้ร่วมงาน สามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานและชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานร่วมแรงร่วมใจทำงานจนสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการ

ในการจัดการแข่งขันกีฬาประจำปีของโรงเรียน ครูเอื้อมดาวได้ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการซึ่งแต่เดิมครูเป็นผู้จัดงานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแทนที่จะให้เป็นแต่เพียงผู้เข้าแข่งขัน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ครูเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา จากนั้นจึงรับสมัครนักเรียนและแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ

- ๑ กลุ่มอำนวยการ มีหน้าที่วางแผนการแข่งขัน จัดแบ่งภาระงาน กำหนดวิธีการปฏิบัติงาน
- ๒ กลุ่มจัดการแข่งขัน มีหน้าที่จัดประเภทกีฬา และจัดการเรื่องกรรมการตัดสินและดำเนินการแข่งขัน
- ๓ กลุ่มประสานงานภายนอก มีหน้าที่ประสานชุมชน และผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรม
- ๔ กลุ่มประเมินผลการแข่งขัน มีหน้าที่ติดตามผลการแข่งขัน ประเมินผลการจัดการแข่งขัน และรายงานผลเผยแพร่

ในการทำงานของแต่ละกลุ่ม มีงานกลุ่มย่อยที่ต้องแยกกันไปดำเนินการในกระบวนการทำงาน ทั้งการวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงาน การสรุปและสะท้อนผลการทำงาน หากมีอุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานให้บอกวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาที่ได้ผล เมื่อสิ้นสุดการแข่งขันกีฬาประจำปี ให้แต่ละกลุ่มมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน

๙. กระบวนการวิจัย

๙.๑ แนวคิด

กระบวนการวิจัย เป็นการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น การใช้การประมวลผลงานวิจัย (Research review) มาประกอบการสอน ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระหรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรงหรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน

๙.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

๑) เลือกประเด็นปัญหา (choosing the problem) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการวิจัย

โดยประเด็นปัญหาที่เกิดจากความสนใจของผู้เรียน ลักษณะปัญหาควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง อาจเป็นปัญหาภายในชุมชน อยู่ในขีดความสามารถที่ผู้เรียนจะแก้ไขได้ สำหรับกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียน เลือกประเด็นปัญหาได้ มีหลายกิจกรรม เช่น การระดมความคิด การอภิปราย

๒) การนิยามปัญหา (identify problem) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันพิจารณา ประเด็นปัญหาที่เลือกไว้แล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) การพัฒนาวิสัยทัศน์ (vision) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันกำหนดแนวทาง และวางแผนแก้ปัญหาโดยใช้วิสัยทัศน์เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน

๔) ลงมือปฏิบัติ (action) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานในชุมชน หรือเป็นเพียงการดำเนินงานในโรงเรียนแล้วแต่ปัญหา และแผนที่กำหนด เช่น ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลตามแผนที่วางไว้ด้วยวิธีการต่าง ๆ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุปผล

๕) ตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลง เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันตรวจสอบว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร สามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

๖) สรุปและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ทั้งหมดและตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์เพียงใด

๙.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ ได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การวางแผน การคิด การแก้ปัญหา การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความละเอียดรอบคอบ การสังเกต การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สรุปข้อมูล การเชื่อมโยงความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ ฯลฯ

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ครูเยาวภาสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีนำประเด็นที่นักเรียนสงสัย สนใจ หรือสิ่งที่ เป็นปัญหามาร่วมกันเรียนรู้ในชั่วโมงนี้ครูได้ร่วมสนทนากับนักเรียนถึงสิ่งนักเรียนอยากเรียนรู้ เด็กชายธนภัทร ได้ตั้งประเด็นข้อสังเกตว่า วันหนึ่งแม่ซื้อหอยแครงมา ทำอาหารเย็น หอยมีดินเลนอยู่ในตัว แม่จึงใช้ฟริก ผสมน้ำแช่ทิ้งไว้ราว ๑๕ นาที ทำให้หอยคายดินออกมา จึงสอบถามเหตุผลว่าเหตุใดแม่จึงทำเช่นนั้น ก็ได้ ข้อมูลว่า คุณยายก็สอนให้ทำอย่างนั้น จึงมาคิดว่าเป็น วิธีการที่ดีที่นำสิ่งของที่มีอยู่ในครัวมาใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จึงคิดต่อว่ารสเผ็ดร้อนน่าจะทำให้ หอยคายดินออกมา แต่อีกใจหนึ่งก็ชวนคิดว่ารสอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเค็ม เปรี้ยว หวาน และขม จะทำให้หอย คายดินออกมาเหมือนกันหรือไม่ จึงนำไปสู่การคิด วางแผนสืบค้นเพื่อหาคำตอบ และได้นำเรื่องนี้ ไปปรึกษาคุณครู ครูจึงใช้สถานการณ์นี้ออกแบบ กระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยออกแบบ การทดลองนำหอยแครงแช่ในแก้วน้ำ จำนวน ๔ แก้ว แต่ละแก้วได้เติมให้น้ำมีรสต่างกัน ดังนี้

- แก้วน้ำใบที่ ๑ เติมฟริกปนให้มีรสเผ็ด
- แก้วน้ำใบที่ ๒ เติมเกลือให้มีรสเค็ม
- แก้วน้ำใบที่ ๓ เติมน้ำมะนาวให้มีรสเปรี้ยว
- แก้วน้ำใบที่ ๔ เติมน้ำมะระคั้นให้มีรสขม

จากผลการทดลองพบว่า น้ำที่มีรสขมช่วยให้หอยคายดินออกมามาก มากกว่ารสเผ็ด ที่แม่เคยใช้ ทำให้ได้หอยที่สะอาด และนำไปประกอบอาหารได้ดีที่สุด จากผลการทดลอง/การศึกษาวิจัย นักเรียนตั้งคำถามต่อว่าหากเปลี่ยนเป็นหอยประเภทอื่น ๆ จะได้ผลดีหรือไม่ จึงออกแบบการศึกษาวิจัยใหม่ มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและร่วมกันอภิปรายว่า รสขมมีผลต่อการคายดินในหอยขมอย่างไร จาก การทดลองพบว่า เมื่อเปลี่ยนไปใช้รสขมกับหอยขม กลับไม่ได้ผล หอยปิดฝาสนิทและไม่คายดินออกมาเลย ข้อเสนอที่ได้จากการอภิปราย นำไปสู่การสรุปผลการศึกษา

๑๐. กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง

๑๐.๑ แนวคิด

กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามวิธีการรับรู้

๑๐.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ มีแนวทางดังนี้

- ๑) คัดกรอง และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ๒) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือก การตัดสินใจการเรียนรู้
- ๓) เลือกกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องระหว่างลักษณะของเนื้อหาสาระ

และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

๔) ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบ วิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

๑๐.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการและมีความสนใจ สามารถกระตุ้นสมองทำให้เกิดความสุข และสนุกที่จะเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจภายในให้อยากที่จะเรียนรู้มากขึ้น เพราะมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

ครูทอรุ่งกำลังวางแผนการสอนคำศัพท์ใหม่ และตระหนักว่าการรับรู้ของผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามหลักการเรียนรู้ของสมอง ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้อย่างน้อย ๓ แบบ คือ เรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหว (Kinesthetic Learner) เรียนรู้ด้วยการมองเห็น (Visual Learner) และเรียนรู้ด้วยการฟัง (Auditory Learner) ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงออกแบบให้หลากหลายให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำเสนอคำศัพท์ใหม่ ครูสอนคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนด้วยการนำเสนอบัตรคำศัพท์ที่มีภาพประกอบ ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียง และยกมือเขียนตัวอักษรบนอากาศ

ขั้นฝึกฝนและสร้างความแม่นยำ ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มแล้วแจกบัตรคำศัพท์ให้จับคู่ คำศัพท์ใหม่กับบัตรภาพ ติดลงในกระดาษ flip chart แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ให้ผู้เรียนสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของตนว่าเรียนรู้ได้ดีในสถานการณ์ใด ชอบการเรียนรู้ด้วยวิธีการใด และนำวิธีการเรียนรู้นั้นไปใช้เรียนในสถานการณ์อื่นต่อไป

ขั้นการสรุปและบันทึกผลการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนบันทึกคำศัพท์ใหม่ลงในสมุด โดยสามารถเลือกวิธีการบันทึกด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น

- ✧ เขียนคำศัพท์ และวาดภาพประกอบ
- ✧ วาดภาพโครงร่างที่มีความหมายตามคำศัพท์ แล้วเขียนคำศัพท์ในภาพโครงร่าง
- ✧ เขียนคำศัพท์ โดยใช้ดินสอสี แยกพยัญชนะต้น สระ และตัวสะกด

ขั้นแนะนำวิธีการเรียนรู้โดยสอนวิธีการจำ ให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแนะนำเทคนิคบัตรคำศัพท์ ดังนี้

- ✧ ตัดกระดาษแข็ง จัดทำเป็นบัตรคำศัพท์
- ✧ เขียนคำศัพท์ โดยอาจจะบายสี วาดภาพประกอบหรือตัดภาพจากนิตยสารที่สัมพันธ์กับคำศัพท์มาติดไว้
- ✧ ด้านหลังเขียนข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ คำอ่าน และข้อมูลอื่น ๆ
- ✧ เจาะรู ร้อยเชือกหรือห่วง ใช้พกติดตัวไว้ศึกษาในเวลาว่าง

๑๑. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

๑๑.๑ แนวคิด

กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล

๑๑.๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้

กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

๑) กำหนดจุดเน้นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม ความรู้สึก และความคิด จุดเน้นการสร้างพฤติกรรมควรสร้างตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และเพิ่มพฤติกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น หลังจากผู้เรียนได้รับการฝึกให้มีพฤติกรรมแล้วจึงเริ่มพัฒนาความสามารถทางด้านความคิดของผู้เรียนในแต่ละวัย จนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมพัฒนาไปด้วยกันจนบรรลุถึงเป้าหมาย

๒) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการคิด พฤติกรรมที่ควรทำและเกิดจิตสำนึกหรือความรู้สึกที่ดีงาม ใช้สื่อ หรือเทคนิควิธีการ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และกล้าแสดงออก เช่น การใช้กิจกรรม เพลง เกม นิทาน บทบาทสมมติ การอภิปราย การระดมสมอง ฯลฯ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ สรุป และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๓) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการเสริมแรงให้กำลังใจแก่ผู้เรียนให้เห็นแบบอย่างที่ดี และยอมรับรู้ความจริงตามหลักจริยธรรม และหลักศาสนาที่ตนนับถือ ศรัทธาด้วยการเห็นตัวอย่าง ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลจากการปฏิบัติด้วยตัวเอง

๔) บุคลิกภาพของครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับการสอนคุณธรรม จริยธรรม ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสมสมัย สมวัย และเหมาะสมกับกาลเทศะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๑๑.๓ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างความรู้ คิดวิเคราะห์ และประเมินค่า ทำให้มองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวได้อย่างแท้จริง เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ลึกซึ้ง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ดี

ตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

ครูเมตตาให้ความสำคัญกับการจัดการชั้นเรียนของห้องเรียนได้ดี ก็ช่วยพัฒนาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ รวมทั้งช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น จึงได้จัดกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยในชั้นเรียนหลายประการดังนี้

★ เมื่อเปิดภาคเรียนใหม่ ครูอภิปรายร่วมกันกับนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนเองเพื่อให้บรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ข้อสรุปดังกล่าวนำมาสรุปเป็น “กฎทองคำ” ออกแบบเป็นแผ่นโปสเตอร์ติดไว้ในชั้นเรียน เพื่อเตือนใจให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ในชั่วโมง Homeroom มีการจัดช่วงเวลาให้ร่วมกันตรวจสอบว่าชั้นเรียนได้ปฏิบัติตามกฎของห้องหรือไม่

★ ครูใช้ระบบใบเหลือง-ใบแดง ในกรณีที่มีนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบของชั้นเรียน เป็นการเตือน หากไม่มีการปรับพฤติกรรมก็จะได้รับใบแดง ซึ่งหมายถึงต้องได้รับการลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทำงานบริการในโรงเรียนเพื่อปรับพฤติกรรมที่เหมาะสม

★ ในระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมที่ดี เช่น ตั้งใจเรียน ส่งงานตรงเวลา ทำงานสะอาดเรียบร้อย จะได้รับรางวัลเป็นสติ๊กเกอร์หน้ายิ้ม 😊 ติดไว้ที่เสื้อ หลังเลิกเรียนนักเรียนแต่ละคนจะนำแผ่นสติ๊กเกอร์ไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อนักเรียนทั้งห้องร่วมกันทำความดี มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จนกระทั่งครบ ๑๐๐ อัน นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่นักเรียนชื่นชอบได้ เช่น จัดบาร์ดีดื่มน้ำหวานและขนมเค้กตอนบ่ายของวันศุกร์ได้ ๑ ครั้ง ชมภาพยนตร์การ์ตูนที่ทุกคนชื่นชอบ วิธีการสนับสนุนให้นักเรียนทำความดี มีลักษณะนิสัยที่ดี ในลักษณะนี้ ยังเอื้อให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันทำความดี และสนับสนุนส่งเสริมกันและกันให้ทำความดียิ่งขึ้น

เนื่องจากตระหนักว่าหากจัดระบบ

ครูมีใบเหลืองวางให้นักเรียนคนนั้น

**ในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ครูผู้สอนควรได้พิจารณาถึง
ความสอดคล้องต่อเนื่องกันของกิจกรรมหรือกระบวนการแต่ละรูปแบบและควรมีการตรวจสอบประสิทธิภาพ
และคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของตน โดยมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้**

๑. เป้าหมายของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ หรือไม่ เพียงใด
๒. กระบวนการเรียนรู้ที่จัด ควรเป็นสิ่งที่ให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่จะฝึกปฏิบัติ และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเป้าหมายในการเรียนรู้
๓. กระบวนการเรียนรู้ที่จัดต้องอยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย
๔. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยไม่มี ความรู้สึกว่าการกำลังถูกบังคับให้ทำ เพราะการบังคับจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้น้อยกว่าการสนใจ ที่จะอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม
๕. กระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าผู้เรียนได้รับการเสริมแรงและมองเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียนรู้
๖. กระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี เมื่อมีการกระทำ ซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีการนำเสนอสถานการณ์การเรียนรู้ที่คล้าย ๆ กัน

๗. สื่อกับการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมา เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเน้นเนื้อหา ครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด โดยอาศัยหนังสือเรียนเป็นสื่อหลัก เพราะโดยคุณลักษณะของหนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มีสาระครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่หลักสูตรในปัจจุบันเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานที่ยึดคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรของตนเองให้ครอบคลุมมาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลางและจุดเน้นของท้องถิ่น/สถานศึกษา รวมถึงจะต้องออกแบบ การจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายซึ่งอาจเป็นหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ใน ท้องตลาดไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียนหรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ที่ผู้ผลิตจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ ครูผู้สอนและผู้เรียน จึงไม่อาจตอบสนองหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วนโดยเฉพาะในส่วนที่เป็น จุดเน้นของท้องถิ่น/สถานศึกษา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน ครูผู้สอนจะต้องพิจารณา

เลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ โดยพิจารณาคัดเลือกจากสื่อการเรียนรู้ที่มีผู้ผลิตไว้แล้วหรือจัดทำขึ้นใช้เองในสถานศึกษา เนื่องจากสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจในความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ ประเภทของสื่อการเรียนรู้ แนวทางการเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้

สื่อมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ให้ผู้เรียน ปัจจุบันสื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้แก่

๑.๑ ความรู้ สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๑.๒ ทักษะ สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน

๑.๓ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเอง มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม

๒. ประเภทของสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ จำแนกตามลักษณะได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๒.๑ สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น นิตยสาร วารสาร ตำรา หนังสือเรียน แผ่นพับ โปสเตอร์ ภาพพลิก เป็นต้น

๒.๒ สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้คู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ต การศึกษาผ่านดาวเทียม เป็นต้น

๒.๓ สื่ออื่น ๆ เช่น สื่อบุคคล รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรม/กระบวนการ สื่อวัสดุ/เครื่องมือและอุปกรณ์

๓. การเลือกสื่อการเรียนรู้

ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร มีหลักในการเลือกสื่อการเรียนรู้ ดังนี้

๓.๑ เลือกสื่อการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากสื่อการเรียนรู้มีอยู่มากมาย สื่อแต่ละประเภทจะมีคุณสมบัติในเรื่องข้อดี และข้อจำกัดในการใช้แตกต่างกัน

๑) หนังสือเรียน มีข้อดีที่มีสาระตามหลักสูตรแกนกลางฯ เหมาะสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้อาการทบทวนและการอ้างอิง แต่มีข้อจำกัดที่ไม่มีสาระในส่วนที่เป็นจุดเน้นของท้องถิ่น/สถานศึกษา หนังสือเรียนอาจล้าสมัยหากมีข้อค้นพบ/เหตุการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น

๒) ของจริง/ของตัวอย่าง มีข้อดีที่แสดงคุณลักษณะที่ต้องการสื่อให้ผู้เรียนรับรู้ได้ตามสภาพจริง ผู้เรียนสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ แต่มีข้อจำกัดกรณีที่ต้องการจัดหามาได้ยาก หรือมีราคาแพง

๓) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีข้อดีที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียนได้ นำเสนอบทเรียนได้ทั้งภาพและเสียงทำให้บทเรียนน่าสนใจแต่ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมซอฟต์แวร์มีราคาแพง

ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรต้องศึกษาลักษณะ/คุณสมบัติของสื่อการเรียนรู้อันแต่ละประเภทเพื่อคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แต่ละบทเรียน

๓.๒ การเลือกสื่อการเรียนรู้อันเหมาะสมกับผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเลือกสื่อการเรียนรู้อันเหมาะสมโดยการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน เพื่อให้รู้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ เช่น วัยเด็กเล็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำ สื่อที่ใช้ได้แก่ เกม ของเล่น วัยโตขึ้นจะเรียนรู้ด้วยการใช้สายตาและความคิด สื่อจึงควรเป็นภาพและต่อมาจะเรียนรู้โดยอาศัยสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมหรือภาษา สื่อการเรียนรู้อันนำมาใช้ก็ควรเป็นหนังสือต่าง ๆ

ในการจัดการเรียนรู้จึงไม่อาจใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพราะไม่มีสื่อชนิดใดที่สามารถตอบสนองการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนในทุกบทเรียน ทุกกิจกรรม ครูผู้สอนจึงต้องเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ในการเลือกสื่อการเรียนรู้อันแต่ละประเภท ควรเลือกสื่อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสื่อแต่ละประเภท (ศึกษาเกณฑ์คุณภาพสื่อการเรียนรู้อันเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ที่ www.academic.go.th)

๔. การใช้สื่อการเรียนรู้อัน

การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

๔.๑ การเตรียมตัวครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้อัน ดำเนินการดังนี้

๑) ศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้อันที่เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ กรณีมีสาระไม่ครบถ้วน อาจจัดทำใบความรู้ ใบงานเสริม

๒) ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้อันบางประเภท ที่มีวิธีการใช้ที่ยุ่งยากหรือทดสอบประสิทธิภาพของสื่อว่าสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเพียงใด เหมาะสมกับเวลาเรียนหรือไม่ และต้องแก้ไขปรับปรุงอะไรบ้าง

๓) จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือให้พร้อมล่วงหน้าจะได้ไม่เสียเวลา และตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้ครบถ้วนอยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ

๔.๒ เตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อการเรียนรู้อันบางประเภท ต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่หรือห้องเรียนนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็ตำแหน่งที่เหมาะสมของเครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ระยะที่นึ่งที่เหมาะสมของผู้เรียนหรือแสงภายในห้อง

๔.๓ เตรียมความพร้อมผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู้อันโดยใช้นั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย และมีความพร้อมในการเรียนรู้อันจากสื่ออัน หรือในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องแนะนำวิธีการใช้สื่ออันนั้นด้วย ที่สำคัญจะต้องบอกกับผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

๔.๔ ดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้ โดยขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนหรือไม่ เพราะปฏิกิริยาของผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใด นอกจากนี้ควรมีการใช้เครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะตรวจสอบว่าสื่อการเรียนรู้อาจมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

๔.๕ ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่า มีอุปสรรคจากการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใด การประเมินจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อำนาจสำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป หรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๕. แนวคิดและตัวอย่างของการใช้สื่อการเรียนรู้

๕.๑ สื่อการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของสมอง (Brain-based Learning)

มีวิธีการนำเสนอโดยวิธีกระตุ้นการเรียนรู้ได้แก่ การเริ่มเรื่องด้วยคำถาม การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับหนังสือ โดยการให้สืบค้นข้อมูลใกล้ตัว ทำให้สามารถเชื่อมโยงตนเองกับหนังสือได้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การสังเกต การสื่อสาร สนทนา ถามตอบ การทำงานกลุ่ม การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิด การแก้ปัญหา การฝึกทักษะการคิด จะต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสอดคล้องกันในลักษณะบูรณาการทั้งหลักสูตรและต่อเนื่องตามระดับชั้นโยงไปสู่สถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องประสบ ผู้เรียนที่มีพื้นฐานการคิดที่ถูกต้อง มีเหตุผลจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ในทางที่เหมาะสมสามารถคิดสร้างสรรค์

๕.๒ สื่อการเรียนรู้กับชีวิตจริง

การบูรณาการการเรียนรู้กับชีวิตจริง คือการให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจจากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดประโยชน์จริง การสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้กับชีวิตจริงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑) ทำความเข้าใจกับแนวคิดและผลที่คาดหวังของหนังสือแต่ละเล่ม หรือสื่อการเรียนรู้แต่ละรายการเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดกิจกรรม

๒) คำนึงถึงบริบทของผู้เรียนว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง เพื่อสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้บูรณาการกับชีวิตจริง

๕.๓ สื่อกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนได้สัมผัสจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และสื่อการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดให้โดยเปิดโอกาสให้เด็กคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเอง มีประสบการณ์ตรง เรียนรู้ที่จะหาคำตอบให้มากที่สุด ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต นอกจากจะเป็นหนังสือเรียนและหนังสือเสริมประสบการณ์แล้ว สื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้ เช่น สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้เรียนสามารถดูรายการสาระการเรียนรู้ที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสมได้ตามกำหนดผังรายการจากโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และสามารถสืบค้นข้อมูลได้จาก website ที่ให้สาระประโยชน์ตามเนื้อหาที่ต้องการ

๕.๔ สื่อการเรียนรู้ ในรูปของกิจกรรม

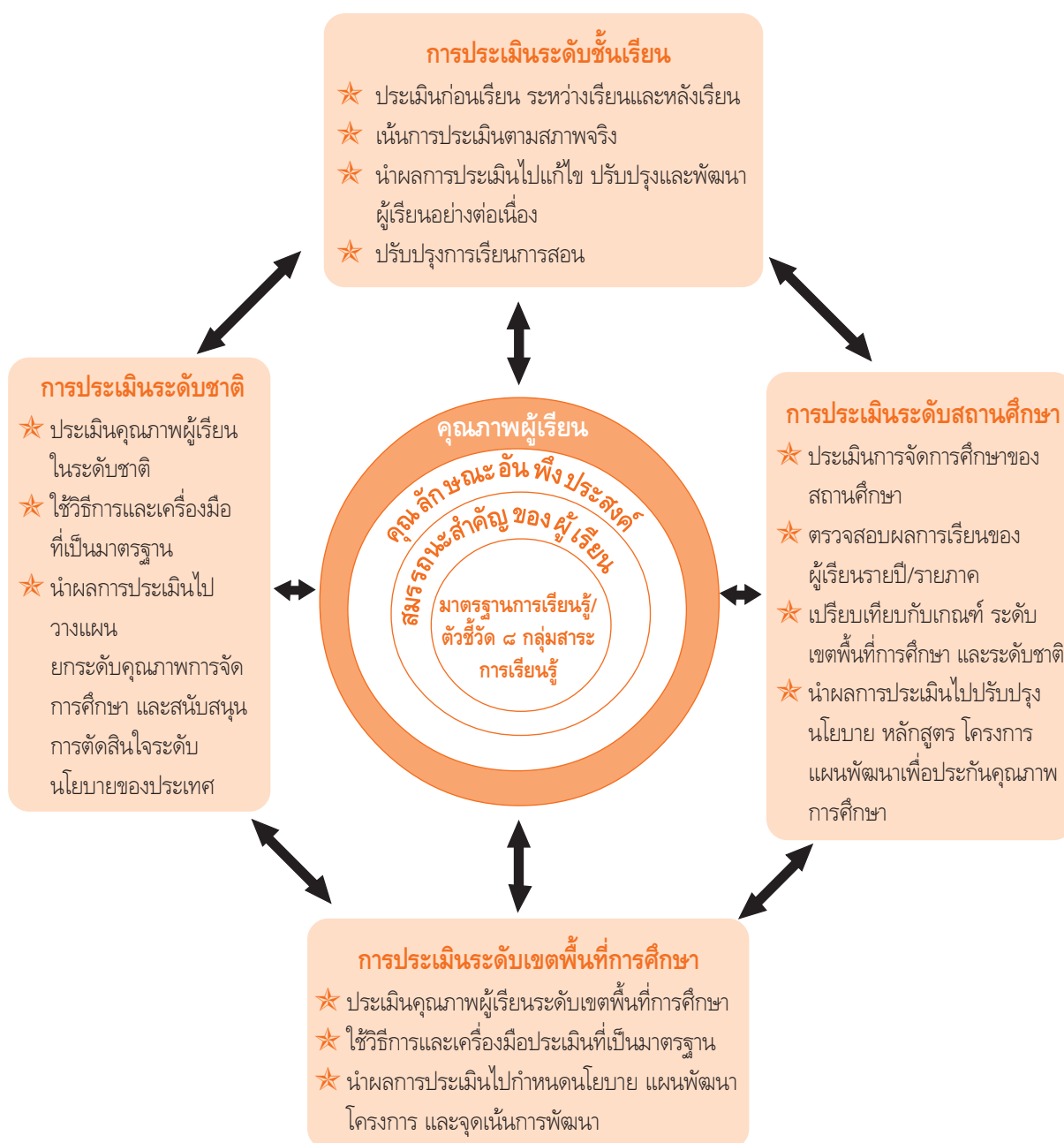
การส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เป็นสื่อของจริงแบบกระบวนการ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย เชื่อมโยงสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริง เช่น

- ๑) ปลูกข้าว ปลูกผักปลอดสารพิษโดยไม่ต้องซื้อจากภายนอก
- ๒) จัดระบบนิเวศน์หมุนเวียนมีการกักน้ำฝนจากภูเขาเมื่อนำมาใช้แล้วจะกลายเป็นน้ำเสียลงบ่อ นำมาบำบัดและนำกลับมาใช้ใหม่
- ๓) นำขยะมาใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้แก๊สจากพลาสติก ย่อยถุงพลาสติก และเศษอาหารใช้เป็นปุ๋ยชีวภาพ
- ๔) ผลิตพลังงานไบโอดีเซลเพื่อใช้ในรถกระบะ ใช้พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ และขยะนำมาผลิตกระแสไฟฟ้า
- ๕) การป้องกันน้ำเสียโดยใช้น้ำพุเพื่อเติมออกซิเจนในน้ำ
- ๖) ขั้นตอนและวิธีการปลูกผักแบบไฮโดรโพนิก (Hydroponic)
- ๗) ทำก๊าซชีวภาพจากเศษอาหาร
- ๘) ผลิตแชมพูสระผม (ดอกอัญชัน-มะกรูด) น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยารีดผ้า น้ำมันมะพร้าว

๘. การวัดและประเมินผลกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งต้องปฏิบัติควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการวัดและประเมินผลซึ่งต้องใช้หลายรูปแบบ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ดีต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน ๒ ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและประเมินผลเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการวัดและประเมินผล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดการวัดและประเมินผลไว้ ๔ ระดับ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง ๔ ระดับ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และถือเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่ต้องให้ความร่วมมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ และปรับปรุงแก้ไข ให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ดังแผนภาพที่ ๔

แผนภาพที่ ๔ แสดงความสัมพันธ์ระดับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินซึ่งผู้สอนต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปกติและสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ซึ่งผู้สอนอาจเป็นผู้ประเมินเอง เพื่อนผู้เรียนประเมินกันเอง หรือผู้ปกครองร่วมประเมิน เพราะการประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดได้รับการพัฒนา และมีสิ่งใดต้องปรับปรุงและส่งเสริม ทั้งนี้ต้องครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน จึงกำหนดการประเมินเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ การประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียน ดังนี้

๑. ประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม เพื่อเตรียมผู้เรียนทุกคนให้มีความพร้อมนำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายห้องเรียน ทั้งนี้การประเมินผลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ข้อสอบวินิจฉัย แบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี แต่จะไม่นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน

๒. ประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนดำเนินการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ ตามแผนการจัดการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพรายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายห้องเรียน การประเมินระหว่างเรียนที่ดำเนินการอย่างถูกหลักวิชาและต่อเนื่อง จะให้ผลการประเมินที่สะท้อนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างถูกต้อง และน่าเชื่อถือ โดยผู้สอนต้องเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทั้งนี้การประเมินผลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสรุปความรู้ เป็นต้น โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

๓. การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงปลายปี/ปลายภาค ผลที่ได้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนจะทำให้สามารถประเมินศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลังเรียนเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน หรือซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด หรือใช้ในการตัดสินผลเรียนหรือเลื่อนชั้นโดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ อาทิ แบบทดสอบ แบบประเมินภาคปฏิบัติ แบบประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) เพิ่มสะสมงาน เป็นต้น

การประเมินผลทั้ง ๓ ระยะดังกล่าว เนื่องจากเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้และความสำเร็จของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ หรือปลายปี/ปลายภาค ผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงการดำเนินการที่เป็นระบบต่อเนื่อง เลือกรูปแบบวิธีการและเครื่องมือประเมินผลที่เหมาะสมกับชิ้นงาน/ภาระงานหรือกิจกรรม

๙. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

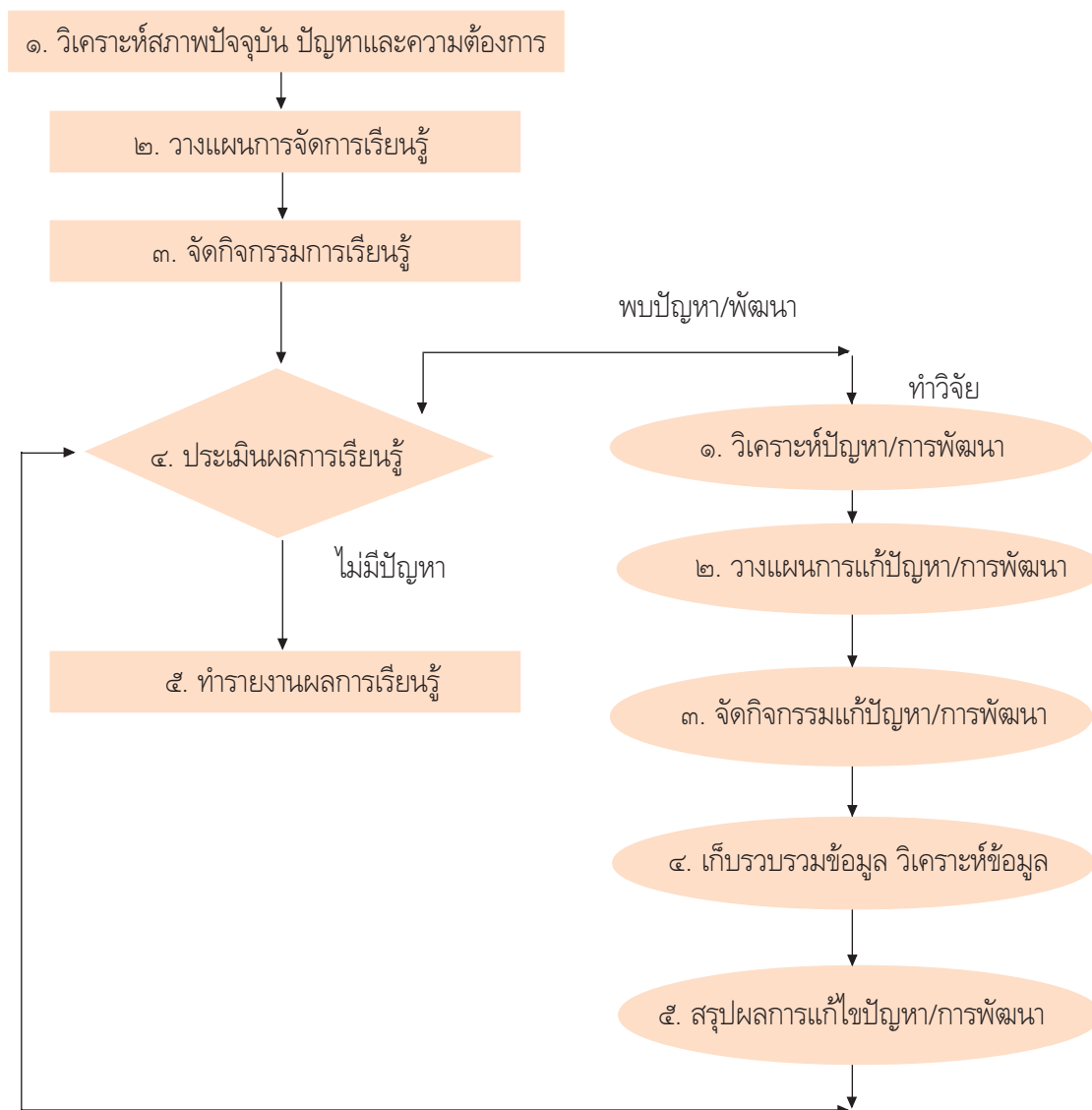
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดอยู่เสมอ กล่าวคือ ต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามที่กำหนดหรือไม่ มีอุปสรรคใดบ้างควรแก้ไขอย่างไร กิจกรรมการเรียนรู้ใดมีประสิทธิภาพสูงสุดบ้าง กระบวนการดังกล่าวนี้สามารถนำการวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๐ ที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยระบุให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

ทั้งนี้ จุดเน้นในการวิจัยสำหรับผู้สอน คือ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งมีความหมายกว้างไปถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยนั้น มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

โดยปกติ ครูผู้สอนได้ทำวิจัยอยู่ตลอดเวลาด้วยการศึกษาหาสาเหตุและสังเกตในขณะที่กำลังสอน ทั้งในด้านเนื้อหาที่สอน วิธีสอน ตลอดจนพฤติกรรมของผู้เรียน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การกระทำของครูผู้สอนดังกล่าวนี้ จัดเป็นการทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพียงแต่ไม่ได้ใช้วิธีการ

ตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำกระบวนการวิจัยเข้าไปศึกษาอย่างเป็นระบบจะช่วยให้การพัฒนาการเรียนการสอนอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๕ แสดงขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

จากแผนภาพแสดงขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และทำรายงานผลการเรียนรู้ เป็นการนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในวงจรของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ถือว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นตอนที่ ๓ ครูผู้สอนทำการประเมินระหว่างสอนแล้วพบปัญหาเล็กน้อย สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในช่วงจัดกิจกรรมขณะนั้น และเมื่อครูผู้สอนทำการประเมินผลการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ ๔ แล้วพบว่าไม่มีปัญหา ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของกิจกรรม ครูผู้สอนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบและใช้ประโยชน์ต่อไป แต่บางครั้งการจัดการเรียนรู้อาจไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีของผู้เรียน สามารถพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยได้ ดังกรณีศึกษา ๑-๒

กรณีศึกษา ๑ : การแก้ปัญหา/พัฒนา เรื่อง การอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านคลองน้ำใส

ณ โรงเรียนบ้านคลองน้ำใส ครูวาสนาสอนภาษาไทยชั้น ป.๓ เป็นเวลา ๒ ปี มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทุกครั้งที่สอนครูวาสนาจะวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา วางแผนการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมสรุปรายงานผลการเรียนรู้ สำหรับปีการศึกษา ๒๕๕๒ ในภาคเรียนที่ ๒ จากการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ พบว่า นักเรียนชั้น ป.๓ จำนวน ๔๐ คน ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้ ถึงระดับดี จำนวน ๒๙ คน และต้องปรับปรุงแก้ไข จำนวน ๑๑ คน ครูวาสนาจึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา/พัฒนา จำนวน ๑๑ คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ วิเคราะห์ปัญหา/พัฒนา**

← ผู้สอนวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกในกลุ่มเป้าหมาย ๑๑ คน เพื่อวางแผนแก้ปัญหา/พัฒนา หลังจากนั้นผู้สอนได้สร้างนวัตกรรมและแบบเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ ๒ วางแผนการแก้ปัญหา/พัฒนา**

← สร้างเครื่องมือการวิจัย เป็นนวัตกรรม ได้แก่ แบบฝึกการอ่านจับใจความ และเครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านจับใจความ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เรียนหลังใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ พร้อมทั้งหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม และหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บข้อมูล แล้วนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา/พัฒนา
- ขั้นที่ ๓ จัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนา**

← จัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนา โดยนำเอานวัตกรรมพร้อมทั้งเครื่องมือเก็บข้อมูลไปดำเนินการพัฒนาในกลุ่มเป้าหมาย ๑๑ คน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ๑) ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ พร้อมเก็บข้อมูล ๒) ดำเนินการแก้ปัญหา/พัฒนา โดยใช้นวัตกรรม ได้แก่ แบบฝึกการอ่านจับใจความเป็นเวลา ๔ สัปดาห์ ๓) ทดสอบหลังเรียน หลังจากดำเนินการในข้อ ๒) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ พร้อมเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เรียนหลังใช้แบบฝึกอ่านจับใจความจากแบบสอบถามที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ ๔ เก็บรวบรวมข้อมูล/วิเคราะห์ข้อมูล**

← เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน มาเปรียบเทียบค่าร้อยละ ความก้าวหน้าในการพัฒนา พร้อมทั้งวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนหลังการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความ แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา
- ขั้นที่ ๕ สรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา**

← สรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา โดยนำผลจากการแก้ปัญหา/พัฒนาจากขั้นที่ ๔ มาเขียนรายงานการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

กรณีศึกษา ๒ : การแก้ปัญหา/พัฒนา เรื่องโจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนหอวังวิทยา

ณ โรงเรียนหอวังวิทยา ครูมยุรี สอนคณิตศาสตร์ ชั้น ป. ๖ เป็นเวลา ๕ ปี ทุกครั้งที่สอน ครูมยุรีจะวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ พร้อมสรุปรายงานผลการเรียนรู้ สำหรับปีการศึกษา ๒๕๕๒ ในภาคเรียนที่ ๒ จากการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหา พบว่า นักเรียน จำนวน ๓๒ คน ผ่านเกณฑ์การวัดระดับคุณภาพ ๔ ระดับ ดังนี้ ๑) คุณภาพระดับดีมาก จำนวน ๒ คน ๒) คุณภาพระดับดี จำนวน ๓ คน ๓) คุณภาพระดับพอใช้ จำนวน ๘ คน ๔) คุณภาพระดับปรับปรุง จำนวน ๑๙ คน ครูมยุรีจึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการแก้ปัญหา/พัฒนา จำนวน ๑๙ คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ วิเคราะห์ปัญหา/พัฒนา** ← ผู้สอนวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกในกลุ่มเป้าหมาย ๑๙ คน เพื่อวางแผนแก้ปัญหา/พัฒนา หลังจากนั้นผู้สอนได้สร้างนวัตกรรมและแบบเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ ๒ วางแผนการแก้ปัญหา/พัฒนา** ← สร้างเครื่องมือการวิจัยเป็นนวัตกรรม ได้แก่ แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) และเครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เรียน หลังใช้แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) พร้อมทั้งหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมและหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บข้อมูลแล้วนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา/พัฒนา
- ขั้นที่ ๓ จัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนา** ← จัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนา โดยนำเอานวัตกรรมพร้อมทั้งเครื่องมือเก็บข้อมูลไปดำเนินการ พัฒนาในกลุ่มเป้าหมาย ๑๙ คน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ๑) ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) ๒) ดำเนินการแก้ปัญหา/พัฒนา โดยใช้นวัตกรรม ได้แก่ แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) เป็นเวลา ๖ สัปดาห์ ๓) ทดสอบหลังเรียน หลังจากดำเนินการในข้อ ๒) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) พร้อมเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เรียนหลังใช้แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) จากแบบสอบถามที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ ๔ เก็บรวบรวมข้อมูล/วิเคราะห์ข้อมูล** ← เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียนมาเปรียบเทียบค่าร้อยละ ความก้าวหน้าในการพัฒนา พร้อมวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนหลังการใช้แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา (Polya) แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา
- ขั้นที่ ๕ สรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา** ← สรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนา โดยนำผลจากการแก้ปัญหา/พัฒนาจากขั้นที่ ๔ มาเขียนรายงานการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

บทที่ ๓

จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ :

ครูควรทำอย่างไร

การ นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด ที่ระบุคุณภาพของผู้เรียนว่าควรรู้อะไร และทำอะไรได้ ไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยดำเนินการ ให้มีความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชาติ ซึ่งได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในส่วนของจุดเน้นคุณภาพของผู้เรียน ระดับสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา และระดับชั้นเรียนตั้งแต่ โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยในบทนี้ จะนำเสนอเนื้อหาสาระซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ดังแผนภาพต่อไปนี้

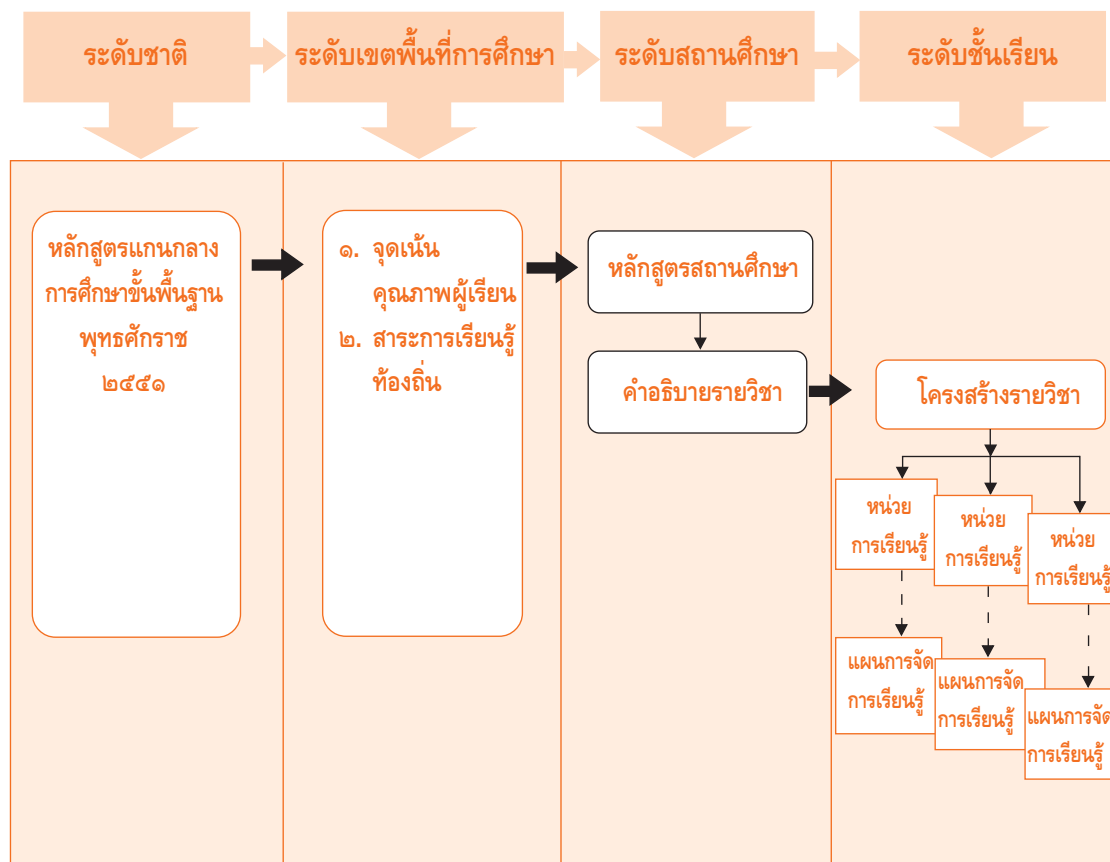
แผนภาพที่ ๖ แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรทำอย่างไร

จากหลักสูตรสู่ชั้นเรียน : ความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

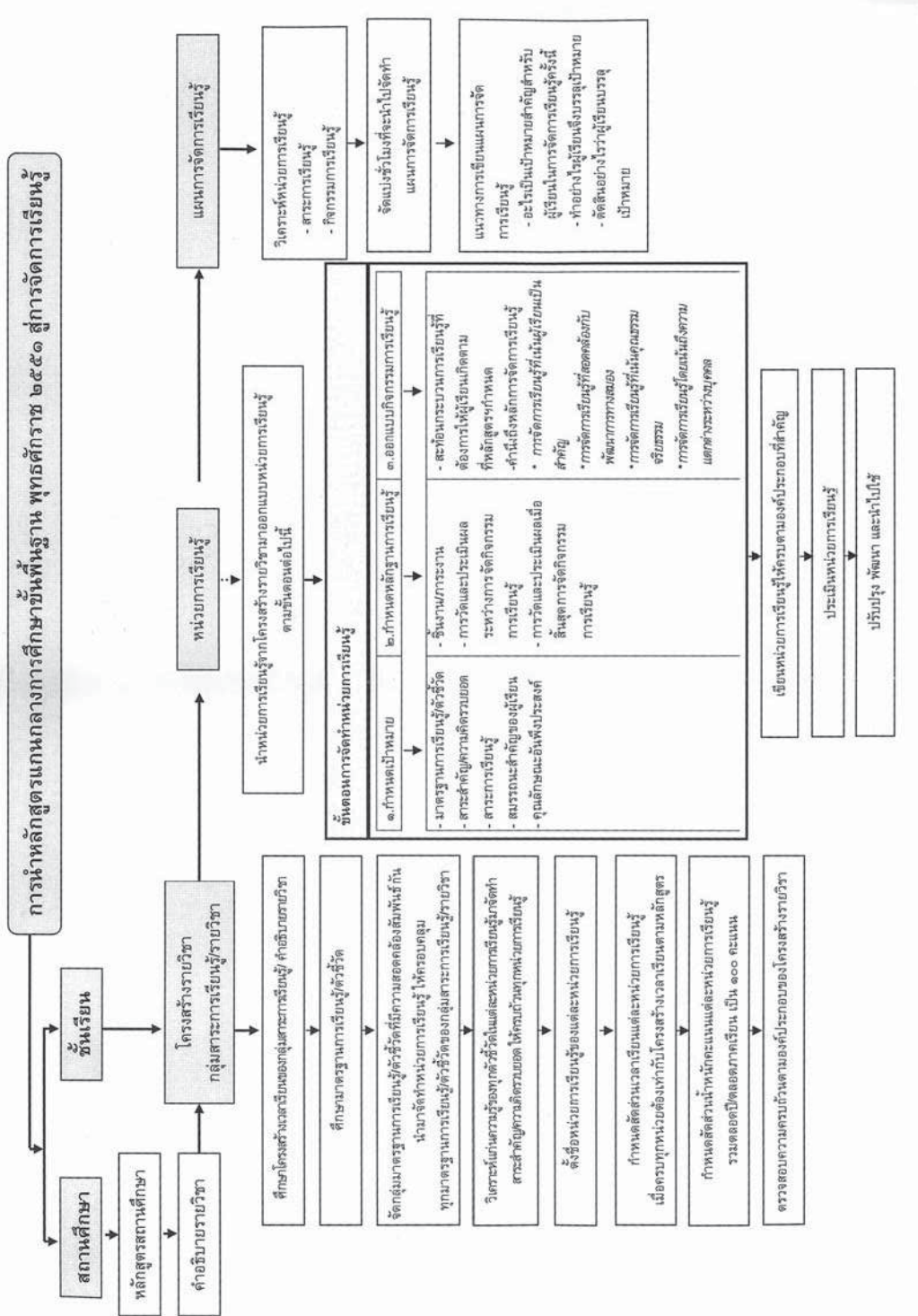
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีลักษณะเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีหน่วยการเรียนรู้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๗ แสดงการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องศึกษาความเชื่อมโยงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จุดเน้นคุณภาพผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษา
และหลักสูตรสถานศึกษา จากหลักสูตรสถานศึกษาครูผู้สอนต้องวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาโดยวิเคราะห์
ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา ซึ่งสามารถนำมา
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ กำหนดเป็นโครงสร้างรายวิชา โดยโครงสร้างรายวิชาจะประกอบไปด้วย
หน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตลอดปีการศึกษา/ภาคเรียน พร้อมทั้งกำหนด
สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สัดส่วนเวลา และน้ำหนักความสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับใช้ในห้องเรียนต่อไปได้
ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๘ แสดงการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
สู่การจัดการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา

การนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญต่อโครงสร้างรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะโครงสร้างรายวิชาจะเป็นการกำหนดขอบข่ายของรายวิชา ช่วยให้เห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชาว่าประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด มีสาระสำคัญอย่างไรบ้าง แต่ละหน่วยจะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตัวชี้วัดใด ใช้เวลาเท่าไร และมีสัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชานั้น เป็นอย่างไร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดทำ ดังนี้

แนวการจัดทำโครงสร้างรายวิชา

แนวการจัดทำโครงสร้างรายวิชาสามารถจัดทำตามลำดับ ดังนี้

๑. ศึกษาโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชา และศึกษาคำอธิบายรายวิชา

๒. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชาที่รับผิดชอบ

๓. พิจารณาคัดเลือกมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน และสามารถนำมา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ ก่อนจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้

๔. จัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน และนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกันเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามสาระการเรียนรู้

๕. วิเคราะห์แก่นความรู้/ความคิดหลัก ของแต่ละตัวชี้วัดที่นำมาจัดกลุ่มร่วมกันเป็น หน่วยการเรียนรู้

๖. นำแก่นความรู้/ความคิดหลัก มาหลอมรวมเป็นสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดของ หน่วยการเรียนรู้นั้น ในบางกรณีให้พิจารณาสาระการเรียนรู้ประกอบการเขียนสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

๗. ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้

๘. กำหนดเวลาเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรให้เหมาะกับกระบวนการเรียนรู้ที่จะใช้ ในการพัฒนาผู้เรียนตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ เมื่อกำหนดเวลาเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว เวลาเรียนต้องเท่ากับจำนวนเวลาที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้

๙. กำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจำนวนตัวชี้วัด ความยากง่าย ความซับซ้อนของเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพตามตัวชี้วัด โดยสามารถกำหนดน้ำหนักคะแนนทุกหน่วยการเรียนรู้ น้ำหนักคะแนนแต่ละหน่วยถือเป็นคะแนน ระหว่างเรียนให้นำไปรวมกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค รวมเป็น ๑๐๐ คะแนน โดยมีแนวทางการกำหนด สัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค เช่น ๖๐:๔๐, ๗๐:๓๐, ๘๐:๒๐ ตามที่โรงเรียนกำหนด

ข้อควรคำนึงในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา

๑. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและกระบวนการควบคู่กัน เช่น กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์จะต้องนำสาระที่ ๖ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เข้ามาพัฒนาผู้เรียน ควบคู่ไว้ทุกหน่วยการเรียนรู้ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จะต้องนำสาระที่ ๘ ธรรมชาติของ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้ามาพัฒนาควบคู่ไว้ทุกหน่วยการเรียนรู้

๒. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางภาษา เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ตัวชี้วัดบางตัวที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญ สามารถนำตัวชี้วัดนั้น ๆ ไปพัฒนาผู้เรียนได้มากกว่า ๑ หน่วยการเรียนรู้

การจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสำหรับกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ในโครงสร้างรายวิชาตามตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นการเสนอเพื่อให้เห็นถึงวิธีการจัดทำ ในการนำไปปฏิบัติ ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาได้ตามความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

(ตัวอย่าง)

การจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สู่การจัดทำโครงสร้างรายวิชา
รายวิชา ง ๑๔๑๐๑ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

หน่วยที่	มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
๑	ง ๑.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔
	พ ๒.๑	ป.๕/๒ ป.๕/๓
	ท ๒.๑	ป.๕/๖
๒	ง ๒.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔ ป.๕/๕
	ง ๒.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔ ป.๕/๕
	ง ๒.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔ ป.๕/๕
๓	ง ๓.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒ ป.๕/๓ ป.๕/๔ ป.๕/๕
	ง ๓.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒
	ง ๔.๑	ป.๕/๑ ป.๕/๒

จากตัวอย่าง การจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้จำนวน ๕ หน่วย โดยหน่วยที่ ๑ มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

(ตัวอย่าง)

การเขียนสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดของหน่วยการเรียนรู้
รายวิชา ง ๑๕๑๐๑ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร/ ทำอะไรได้	ความคิดหลัก	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด
๑	บ้านน่าอยู่	มาตรฐาน ง ๑.๑ ป.๕/๑ อธิบายเหตุผลการทำงาน แต่ละขั้นตอนถูกต้อง ตามกระบวนการทำงาน	ผู้เรียนรู้อะไร การปฏิบัติงานต้องรู้ เหตุผลในการทำงาน แต่ละขั้นตอนตาม กระบวนการทำงาน ผู้เรียนทำอะไรได้ อธิบายเหตุผลการทำงาน แต่ละขั้นตอนถูกต้องตาม กระบวนการทำงาน	กระบวนการ ทำงาน	บ้านจะน่าอยู่ ถ้าสมาชิกใน ครอบครัวมี กระบวนการจัดการ ในการทำงานที่ดี มีสัมพันธภาพ ที่อบอุ่น ร่วมกัน ใช้พลังงานและ ทรัพยากรอย่าง ประหยัด คุ่มค่า และสามารถสื่อสาร ความคิดให้ผู้อื่น รับรู้ได้
		ป.๕/๒ ใช้ทักษะการจัดการใน การทำงานอย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิด สร้างสรรค์	ผู้เรียนรู้อะไร ทักษะการจัดการเป็น การจัดระบบงานและ ระบบคน เพื่อให้ทำงาน สำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนทำอะไรได้ ใช้ทักษะการจัดการใน การทำงานอย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิด สร้างสรรค์	ทักษะการจัดการ ในการทำงาน	
		ป.๕/๓ ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาท ในการทำงานกับสมาชิก ในครอบครัว	ผู้เรียนรู้อะไร การมีมารยาทที่ดีทำให้ เกิดสัมพันธภาพใน การทำงานร่วมกับสมาชิก ในครอบครัว ผู้เรียนทำอะไรได้ ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาท ในการทำงานกับสมาชิก ในครอบครัว	สัมพันธภาพ ของสมาชิก ในครอบครัว	

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร/ ทำอะไรได้	ความคิดหลัก	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด
		<p>ป.๕/๔ มีจิตสำนึกในการใช้ พลังงานและทรัพยากร อย่างประหยัดและคุ้มค่า</p>	<p>ผู้เรียนรู้อะไร การใช้พลังงานและ ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่าเป็นลักษณะนิสัย ในการทำงานที่ฝึกได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องใช้เทคนิค วิธีการ ที่จะใช้ทรัพยากร พลังงานให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ไม่ปล่อยให้สูญเสียบ หรือผิดพลาดในระหว่าง การปฏิบัติงาน</p> <p>ผู้เรียนทำอะไรได้ มีจิตสำนึกในการใช้ พลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า</p>	การใช้พลังงาน และทรัพยากร อย่างประหยัด และคุ้มค่า	
		มาตรฐาน พ ๒.๑			
		<p>ป.๕/๒ อธิบายความสำคัญของ การมีครอบครัวที่อบอุ่น ตามวัฒนธรรมไทย</p>	<p>ผู้เรียนรู้อะไร ลักษณะครอบครัวที่อบอุ่น ตามวัฒนธรรมไทย</p> <p>ผู้เรียนทำอะไรได้ อธิบายความสำคัญของ การมีครอบครัวที่อบอุ่น ตามวัฒนธรรมไทย (ครอบครัวขยายและ การนับถือญาติ)</p>	ครอบครัวอบอุ่น	
		<p>ป.๕/๓ ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ในการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในครอบครัวและ กลุ่มเพื่อน</p>	<p>ผู้เรียนรู้อะไร พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ในการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในครอบครัวและ กลุ่มเพื่อน</p> <p>ผู้เรียนทำอะไรได้ ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์</p>	พฤติกรรมกรอยู่ ร่วมกัน	

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร/ ทำอะไรได้	ความคิดหลัก	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด
		มาตรฐาน ท ๒.๑			
		ป.๕/๖ เขียนแสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น ได้ตรงตามเจตนา	ผู้เรียนรู้อะไร หลักการ/ลักษณะ และเทคนิคการเขียน แสดงความรู้สึกและ แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนทำอะไรได้ เขียนแสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น	การแสดง ความรู้สึกและ ความคิดเห็น	

- หมายเหตุ
- การวิเคราะห์ความคิดหลักให้วิเคราะห์จากตัวชี้วัดที่ระบุผู้เรียนรู้อะไรและผู้เรียนทำอะไรได้ เป็นรายตัวชี้วัด และนำความคิดหลักของแต่ละตัวชี้วัดมาหลอมรวมเป็นสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
 - วิธีเขียนสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ใช้หลักการเดียวกันกับหน่วยที่ ๑
 - การเขียนชื่อหน่วยการเรียนรู้ สามารถเขียนได้ก่อนหรือหลังการจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด แต่ต้องสะท้อนถึงสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด หรือประเด็นหลักในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

(ตัวอย่าง)

โครงสร้างรายวิชา

รายวิชา ง ๑๕๑๐๑ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เวลารวม ๘๐ ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	บ้านน่าอยู่	ง ๑.๑ ป.๕/๑, ป.๕/๒, ป.๕/๓, ป.๕/๔ พ ๒.๑ ป.๕/๒, ป.๕/๓ ท ๒.๑ ป.๕/๖	บ้านจะน่าอยู่ ถ้าสมาชิกในครอบครัว มีกระบวนการจัดการในการทำงานที่ดี มีสัมพันธภาพที่อบอุ่น ร่วมกันใช้พลังงานและ ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และสามารถ สื่อสารความคิดให้ผู้อื่นรับรู้ได้	๒๐	๒๐
๒	ของเล่นแสนสนุก	ง ๒.๑ ป.๕/๑, ป.๕/๒, ป.๕/๓, ป.๕/๔, ป.๕/๕	การรู้จักความหมายและวิวัฒนาการของ เทคโนโลยี มีส่วนช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างของเล่นตามกระบวนการเทคโนโลยี โดยจะต้องอาศัยความรู้และทักษะการสร้างชิ้นงาน รวมทั้งมีการจัดการสิ่งของเครื่องใช้ด้วยการแปรรูป แล้วนำกลับมาใช้ใหม่	๑๒	๑๕
๓	ของใช้ประหยัด	ง ๒.๑ ป.๕/๑, ป.๕/๒, ป.๕/๓, ป.๕/๔, ป.๕/๕	การรู้จักความหมายและวิวัฒนาการของ เทคโนโลยี มีส่วนช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามกระบวนการ เทคโนโลยี โดยจะต้องอาศัยความรู้และทักษะ การสร้างชิ้นงาน รวมทั้งมีการจัดการสิ่งของ เครื่องใช้ด้วยการแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	๑๕	๑๕
๔	ข้อมูลน่ารู้	ง ๓.๑ ป.๕/๑, ป.๕/๒	การคัดเลือกข้อมูลต้องพิจารณาจาก วัตถุประสงค์ของการใช้งานและเลือกใช้ซอฟต์แวร์ ที่เหมาะสม	๑๒	๑๐
๕	อาชีพบ้านเรา	ง ๔.๑ ป.๕/๑, ป.๕/๒	อาชีพต่าง ๆ ในชุมชนนั้นมีมากมาย จำเป็นต้องเข้าใจและเรียนรู้	๑๘	๒๐
รวมระหว่างปี				๗๗	๘๐
ปลายปี				๓	๒๐
รวม				๘๐	๑๐๐

(ตัวอย่าง)

โครงสร้างรายวิชา

รายวิชา ท ๒๓๑๐๑ ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลารวม ๖๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	อ่านให้ตีมีข้อคิด	ท ๑.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๕, ม.๓/๖, ม.๓/๗, ม.๓/๘, ม.๓/๙, ม.๓/๑๐ ท ๒.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๔, ม.๓/๑๐ ท ๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๔ ท ๔.๑ ม.๓/๕ ท. ๕.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔	บทร้อยแก้วมีคติสอนใจช่วยให้ผู้อ่านได้ข้อคิด แนวทางการดำเนินชีวิต สามารถปรับใช้ในชีวิต ประจำวัน โดยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นำเสนอ แง่คิดโดยการพูด และเขียนอย่างมีมารยาท	๑๐	๑๒
๒	นิทานแสนสนุก	ท ๑.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๕, ม.๓/๖, ม.๓/๗, ม.๓/๘, ม.๓/๙, ม.๓/๑๐ ท ๒.๑ ม.๓/๒, ม.๓/๖ ท ๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๔, ม.๓/๖ ท ๔.๑ ม.๓/๔ ท ๕.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔	การรู้ความหมายของคำศัพท์ที่จะนำไปใช้ เพื่อการอ่านบทร้อยกรองและการอ่านใน ชีวิตประจำวัน จะช่วยให้เพิ่มคุณค่าของภาษา เมื่อนำไปพูดและเขียนในโอกาสต่าง ๆ	๑๐	๑๒

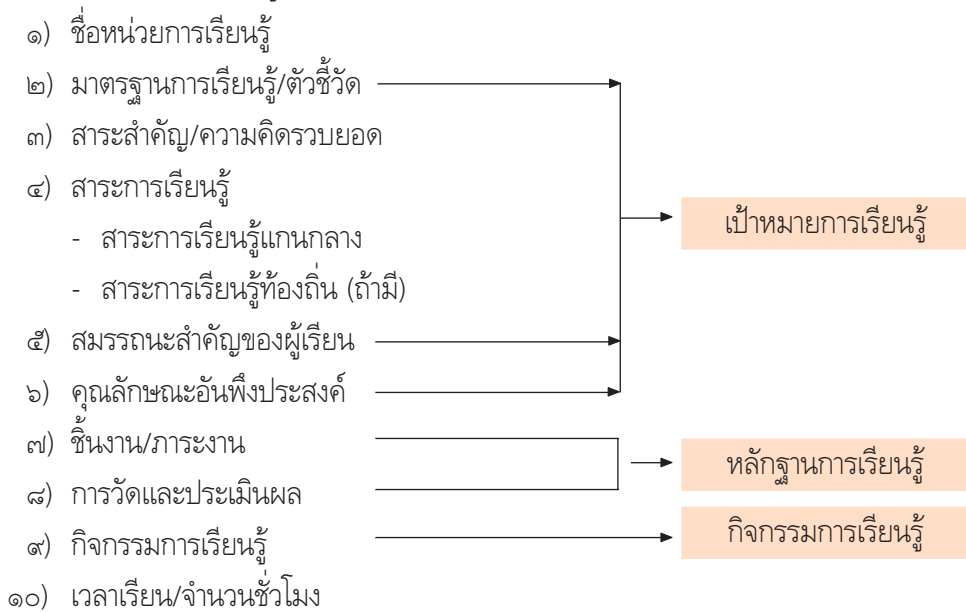
หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๓	เขียนดีมีคุณค่า	ท ๑.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๕, ม.๓/๖, ม.๓/๗, ม.๓/๘, ม.๓/๙, ม.๓/๑๐ ท ๒.๑ ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๕, ม.๓/๗, ม.๓/๘ ท ๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๓, ม.๓/๕ ท ๔.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๖ ท ๕.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔	การพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น ในเชิงวิจารณ์ ได้แย้ง ควรคำนึงถึงความสมเหตุ สมผล และความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่ามา ประกอบ	๑๒	๑๔
๔	ตำนานบ้านเรา	ท ๑.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔, ม.๓/๕, ม.๓/๖, ม.๓/๗, ม.๓/๘, ม.๓/๙, ม.๓/๑๐ ท ๒.๑ ม.๓/๔, ม.๓/๖, ม.๓/๙ ท ๓.๑ ม.๓/๓, ม.๓/๔ ท ๔.๑ ม.๓/๔, ม.๓/๕ ท ๕.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔	การอ่าน การฟัง การดู โดยผ่านตำนานท้องถิ่น หรือเรื่องเล่าเรื่องราวในอดีต แสดงให้เห็นถึง วิถีชีวิตซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อคิด และแนวทาง การปฏิบัติตนของคนในยุคปัจจุบัน	๑๒	๑๔
๕	วรรณกรรม ท้องถิ่น	ท ๑.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๕, ม.๓/๖, ม.๓/๗, ม.๓/๘ ท ๒.๑ ม.๓/๗, ม.๓/๙ ท ๓.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔ ท ๔.๑ ม.๓/๕ ท ๕.๑ ม.๓/๑, ม.๓/๒, ม.๓/๓, ม.๓/๔	คำศัพท์ที่ได้มาจากการอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น ของแต่ละยุคแต่ละสมัย ช่วยให้ผู้อ่าน มีความรู้ ความเข้าใจในภาษาและวิวัฒนาการ ของภาษา รู้เรื่องราวในอดีต และเป็นข้อคิดใน ชีวิตประจำวัน	๑๔	๑๘
รวมระหว่างภาค				๕๘	๗๐
ปลายภาค				๒	๓๐
รวม				๖๐	๑๐๐

หน่วยการเรียนรู้

๑. ความสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการนำหลักสูตรสถานศึกษาเข้าสู่ชั้นเรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ต้องเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานเช่นเดียวกับหลักสูตร ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถพิจารณาเลือกออกแบบได้หลายวิธี แต่ควรครอบคลุมขั้นตอนการออกแบบ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับแนวคิดหนึ่งที่สามารถนำไปเป็นแนวทางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คือ การออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่ฝังแน่นติดอยู่ในตัวผู้เรียนอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ผ่านกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ติดตัวผู้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Grant Wiggins and Jay McTighe P.1950)

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต้องสามารถนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ด้วย หน่วยการเรียนรู้ควรมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

หลักการสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คือ ทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๒. องค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้

๑) **ชื่อหน่วยการเรียนรู้** ต้องสะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด หรือประเด็นหลักในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ ดังนั้นชื่อหน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

- ๑.๑) น่าสนใจ อาจเป็นประเด็นปัญหา ข้อคำถามหรือข้อโต้แย้งที่สำคัญ
- ๑.๒) สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียน
- ๑.๓) เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

๒) **มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด**

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ที่นำมาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ ซึ่งอาจมาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดบางตัวอาจต้องฝึกซ้ำเพื่อให้เกิดความชำนาญ จึงสามารถอยู่ในหน่วยการเรียนรู้มากกว่าหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๓) **สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด**

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดได้จากการวิเคราะห์แก่นความรู้แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด รวมถึงสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้

๔) **สาระการเรียนรู้**

สาระการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้แกนกลาง และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ถ้ามี)

๕) **สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน**

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนวิเคราะห์ได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นผลจากการนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนสอดคล้องกับทักษะ/กระบวนการตามธรรมชาติวิชา

๖) **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คุณลักษณะอันพึงประสงค์วิเคราะห์ได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลจากการนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๗) **ชิ้นงาน/ภาระงาน**

ชิ้นงาน/ภาระงานที่กำหนด ต้องสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนจากการใช้ความรู้และทักษะที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

ชิ้นงาน/ภาระงาน อาจเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนกำหนดให้ หรือครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงานต้องแสดงให้เห็นถึง พัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นร่องรอยหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและ ความสามารถบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

ชิ้นงาน/ภาระงาน อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้หรือชิ้นงาน/ภาระงาน รวบรวม แต่ต้องแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะและความสามารถที่ได้จากการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้นั้นออกมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างชิ้นงาน/ภาระงาน

ชิ้นงาน เช่น รายงาน เรียงความ จดหมาย โคลง กลอน หนังสือเล่มเล็ก ภาพวาด แผนภาพ แผนผัง แผนภูมิ กราฟ ตาราง งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

ภาระงาน เช่น การพูด/รายงานปากเปล่า การอภิปราย การอ่าน การกล่าวรายงาน ใ้ตัวที่ ร้องเพลง เล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ฯลฯ

งานที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างชิ้นงาน/ภาระงาน เช่น โครงงาน การทดลอง การสาธิต ละคร วิทยุทัศน์ ฯลฯ

๘) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการกำหนดวิธีการวัด และประเมินผลตลอดจนเกณฑ์การประเมินต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนด ในหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนและผู้เรียนควรร่วมกันสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน หรือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพผู้เรียน

๙) กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการนำเทคนิค/วิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่การสร้าง ชิ้นงาน/ภาระงาน เกิดทักษะ และความสามารถตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กระบวนการตามธรรมชาติวิชา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

๑๐) เวลาเรียน/จำนวนชั่วโมงเรียน

เวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะต้องวิเคราะห์ให้เหมาะสม กับลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้และสอดคล้องกับจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่ปรากฏ ในหน่วยการเรียนรู้จากโครงสร้างรายวิชา

๓. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้มีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

๑) สร้างความรู้ความเข้าใจ

๑.๑) ควรทำความเข้าใจกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จุดเน้นคุณภาพผู้เรียน สารการเรียนรู้ท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษา (ถ้ามี) หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ และองค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้

๑.๒) ควรรู้ว่าในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะจัดการเรียนรู้นั้นประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดจำนวนเท่าไร สารการเรียนรู้ที่ได้จากคำอธิบายรายวิชา สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

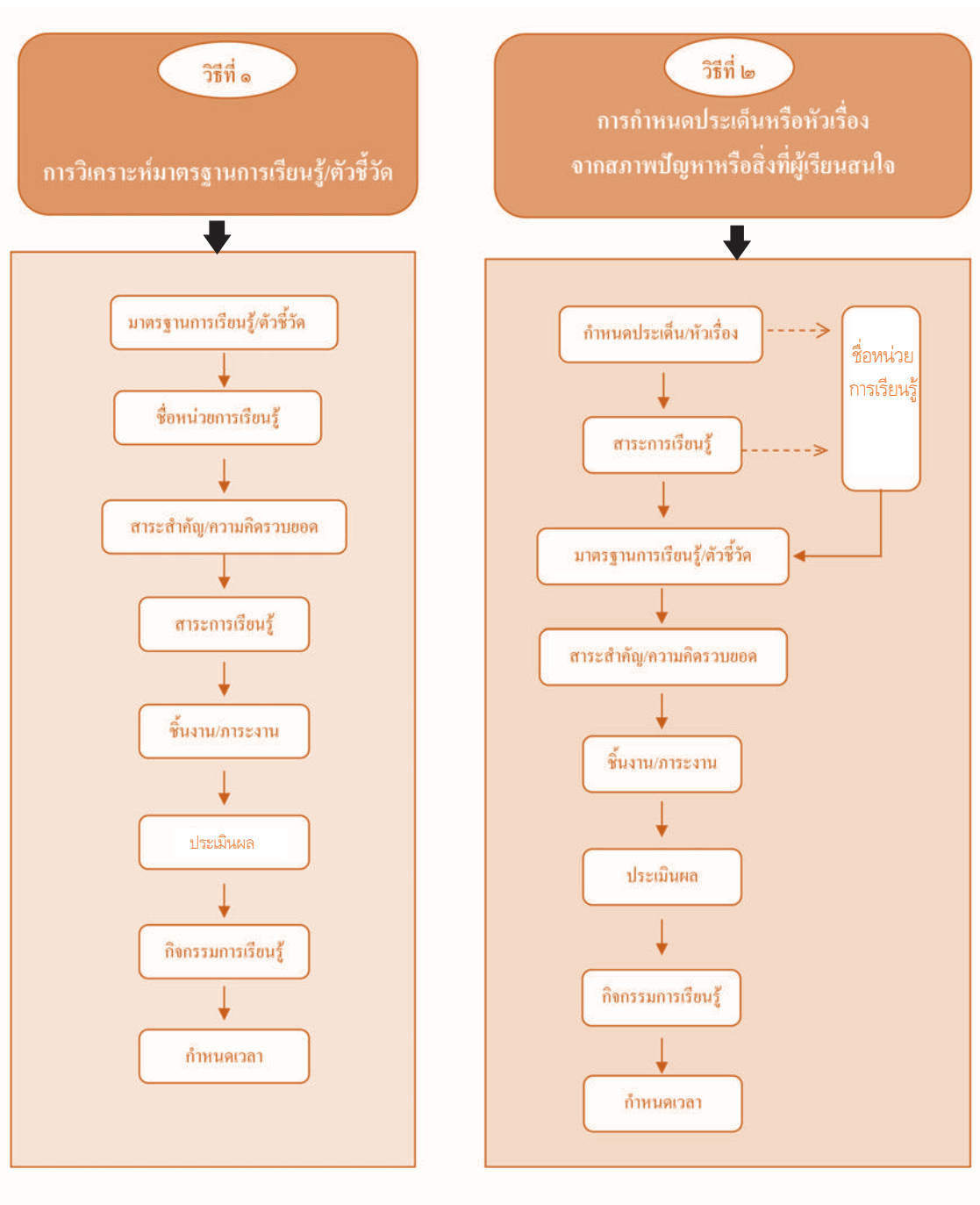
๑.๓) ควรรู้วิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสามารถจัดทำได้หลายลักษณะ แต่ต้องยึดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน หน่วยการเรียนรู้สามารถออกแบบได้ ๒ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้เริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

วิธีที่ ๒ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้เริ่มจากการกำหนดประเด็น/หัวข้อเรื่อง จากสภาพปัญหาหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้ว สามารถดำเนินการได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๙ แสดงวิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

๒) วางแผนและจัดทำหน่วยการเรียนรู้

เมื่อมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แล้ว ในขั้นต่อมาเป็นการวางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องนำตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบมาพิจารณาว่าในแต่ละตัวชี้วัด เมื่อนำมาจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนควรรู้อะไรและทำอะไรได้ ควบคู่กับการวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนว่าจะนำไปให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะใดจากสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้ ๕ ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้ ๘ คุณลักษณะ ในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กรณีที่วิเคราะห์แล้วไม่ปรากฏคุณลักษณะสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ อย่างชัดเจน สามารถวิเคราะห์เพิ่มเติมได้จากคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

กรณีที่ ๑ กรณีที่ไม่สามารถวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาตามตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร/ทำอะไรได้	นำไปสู่	
		สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
๑. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	<p>ผู้เรียนรู้อะไร สินค้าและบริการมีปัจจัยหลายด้านในการตัดสินใจเลือกซื้อ</p> <p>ผู้เรียนทำอะไรได้ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>	ความสามารถในการคิด	<p>๑. ไม่ปรากฏชัดเจน (สามารถนำไปพัฒนาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในหน่วยการเรียนรู้ได้)</p> <p>๒. วิเคราะห์เพิ่มเติมได้จากคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>

กรณีศึกษาที่ ๒ กรณีที่สามารถวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาตามตัวชี้วัดได้ชัดเจน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร/ทำอะไรได้	นำไปสู่	
		สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
๙. ดีความและ ประเมินคุณค่า แนวคิดที่ได้จาก งานเขียนอย่าง หลากหลาย เพื่อ นำไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิต	<p>ผู้เรียนรู้อะไร</p> <p>การอ่านตีความและประเมินคุณค่า แนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลาย ทั้งด้านการใช้ภาษา วิธีการเขียน และข้อคิดในการดำรงชีวิต จะทำให้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์และแก้ปัญหาชีวิตได้</p> <p>ผู้เรียนทำอะไรได้</p> <p>ตีความและประเมินคุณค่าที่ได้รับจาก การอ่าน และไปประยุกต์ใช้และแก้ปัญหา ในชีวิตได้</p>	<p>๑. ความสามารถ ในการสื่อสาร</p> <p>๒. ความสามารถ ในการคิด</p> <p>๓. ความสามารถในการ แก้ปัญหา</p>	<p>๑. ใฝ่เรียนรู้</p> <p>๒. วิเคราะห์เพิ่มเติมได้จาก คุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นของ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>

หมายเหตุ

การวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่ระบุให้เห็นว่า ผู้เรียนรู้อะไร และทำอะไรได้ และรายละเอียดของ
ทักษะการคิดแต่ละตัวในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดของทุกกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สามารถศึกษาและนำมาใช้ได้จากเอกสาร แนวทาง
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตัวอย่าง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

วิธีที่ ๑ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ตัวอย่างที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้เฉพาะสาระ

๑. วางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวการจัด กิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
มาตรฐาน ส ๓.๑ ๑. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๒. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ ควรคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของตนในฐานะผู้บริโภค	๑. สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างกันด้านราคาและคุณภาพ ๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมายซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า ๓. สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค ๔. สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ๕. หลักการและวิธีการเลือกบริโภค	ความสามารถในการคิด ทักษะการคิด - ทักษะการสำรวจค้นคว้า - ทักษะการสรุปอ้างอิง - ทักษะการนำความรู้ไปใช้	๑. มีวินัย ๒. อยู่อย่างพอเพียง	เขียนรายงานเกี่ยวกับ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค	๑. สำรวจความคิดเห็นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในชุมชน ๒. สรุปข้อค้นพบในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๓. ร่วมกันอภิปรายสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๔. เขียนรายงานเกี่ยวกับ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค และนำเสนอแนวทางการนำข้อค้นพบไปใช้

๒. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

๑) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ผู้บริโภคที่รอบรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เวลา ๘ ชั่วโมง

๒) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

ส ๓.๑ ป.๔/๑ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ส ๓.๑ ป.๔/๒ บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

๓) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการควรคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

๔) สาระการเรียนรู้

๔.๑) สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ

๔.๒) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า

๔.๓) สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

๔.๔) สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

๔.๕) หลักการและวิธีการเลือกบริโภค

๕) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ทักษะการคิด

- ทักษะการสำรวจค้นหา
- ทักษะการสรุปอ้างอิง
- ทักษะการนำความรู้ไปใช้

๖) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑) มีวินัย

๖.๒) อยู่อย่างพอเพียง

๗) ชิ้นงาน/ภาระงาน

เขียนรายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

๘) การวัดและประเมินผล

๘.๑) การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- การสำรวจความคิดเห็น
- การอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค

- ๘.๒) การวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- รายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค
 - คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๙) กิจกรรมการเรียนรู้

- ๙.๑) สำรวจความคิดเห็นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในชุมชน
- ๙.๒) สรุปข้อค้นพบเป็นแผนผังความคิด (Mind map) ในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- ๙.๓) ร่วมกันอภิปรายสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- ๙.๔) เขียนรายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคและนำเสนอแนวทางการนำข้อค้นพบไปใช้

เกณฑ์การประเมิน รายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน			
	๔	๓	๒	๑
การระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	อธิบายปัจจัย ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ได้ถูกต้อง ครบถ้วน ทั้งหมด	อธิบายปัจจัย ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	อธิบายปัจจัย ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ได้ถูกต้องเป็นบางส่วน	อธิบายปัจจัย ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ได้เป็นส่วนน้อย
หลักการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	บอกหลักและวิธีการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์	บอกหลักและวิธีการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ถูกต้อง แต่มีบกพร่องเล็กน้อย	บอกหลักและวิธีการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ แต่มีบกพร่องเป็นบางส่วน	บอกหลักและวิธีการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ แต่มีบกพร่องเป็นส่วนใหญ่
การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ	เขียนอธิบายแนวคิดและให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของตนเอง ได้ถูกต้อง ครบถ้วน	เขียนอธิบายแนวคิดและให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของตนเอง ได้ถูกต้อง แต่บกพร่องเล็กน้อย	เขียนอธิบายแนวคิดและให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของตนเองได้ และบกพร่องเป็นบางส่วน	เขียนอธิบายแนวคิดและให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของตนเองได้ บกพร่องเป็นส่วนใหญ่
การนำเสนอเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานในฐานะผู้บริโภค	บอกสิทธิพื้นฐานของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค ได้ถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วน	บอกสิทธิพื้นฐานของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค ได้ถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่	บอกสิทธิพื้นฐานของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค ได้ถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนเป็นบางส่วน	บอกสิทธิพื้นฐานของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค ได้ถูกต้อง ชัดเจน ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๑๔ - ๑๖ หมายถึง ดีมาก
- คะแนน ๑๑ - ๑๓ หมายถึง ดี
- คะแนน ๘ - ๑๐ หมายถึง พอใช้
- คะแนน ๔ - ๗ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ขึ้นไป

ตัวอย่างที่ ๒ หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

๑. วางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน
เรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้
ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
<p>สาระที่ ๑ การอ่าน มาตรฐาน ท ๑.๑ ๓. ระบุใจความสำคัญ และรายละเอียด ของข้อมูลที่สนับสนุน จากเรื่องที่อ่าน ๔. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบ แนวคิด พังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน ๖. ประเมิน ความถูกต้องของ ข้อมูลที่ใช้นับสนุน ในเรื่องที่อ่าน ๗. วิเคราะห์ ความสมเหตุสมผล การลำดับความ และความเป็นไปได้ ของเรื่อง</p> <p>สาระที่ ๒ การเขียน มาตรฐาน ท ๒.๑ ๗. เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์และ แสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้ง ในเรื่องต่าง ๆ ๙. เขียนรายงาน การศึกษาค้นคว้า และโครงการ ๑๐. มีมารยาทใน การเขียน</p>	<p>การเขียนรายงาน การศึกษาค้นคว้า เป็นงานเขียนที่ เรียบเรียงข้อมูล จากการอ่าน ค้นคว้า อย่างเป็นระบบ สมเหตุสมผล มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูล แล้วนำมาสรุป ใจความสำคัญ พูดและเขียน แสดงความคิดเห็น ประกอบโดยใช้ ระดับภาษาและ รูปแบบที่ถูกต้อง</p>	<p>๑. การอ่าน จับใจความสำคัญ จากสื่อต่าง ๆ ๒. การเขียน รายงานการศึกษา ค้นคว้า ๓. การเขียน วิเคราะห์วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือ โต้แย้งจากสื่อต่าง ๆ ๔. การเขียนรายงาน ๕. มารยาทใน การเขียน ๖. การพูดรายงาน การศึกษาค้นคว้า</p>	<p>๑. ความสามารถ ในการสื่อสาร ๒. ความสามารถ ในการคิด - ทักษะ การวิเคราะห์ - ทักษะ การสังเคราะห์</p>	<p>ไม่เรียนรู้</p>	<p>๑. การเขียน รายงานจาก การศึกษาค้นคว้า ๒. การพูด นำเสนอ</p>	<p>๑. ทบทวน ความรู้ เรื่อง การเขียนรายงาน การศึกษาค้นคว้า ในด้านการใช้ รูปแบบการใช้ ภาษาในการเขียน และวิธี การรวบรวม ข้อมูลจากการ ศึกษาค้นคว้า มอบหมายให้ ผู้เรียนเขียน รายงาน ๑ เรื่อง ๒. วางโครงเรื่อง เป็นแผนผัง มโนทัศน์ ๓. ศึกษาค้นคว้า จากแหล่งข้อมูล จดบันทึกย่อ พร้อมระบุ แหล่งอ้างอิง ๔. นำข้อมูลที่ ได้มาวิเคราะห์ ความเหมาะสม สอดคล้อง ความน่าเชื่อถือ จัดลำดับข้อมูล ให้ต่อเนื่อง เป็นเหตุเป็นผล แสดงความรู้ ความเห็นเพิ่มเติม</p>

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
<p>สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด</p> <p>มาตรฐาน ท ๓.๑</p> <p>๓. พูดยานเรื่อง หรือประเด็นที่ ศึกษาค้นคว้า จากการฟัง การดู และการสนทนา</p>						<p>๕. สังเคราะห์ ข้อมูล เขียนเป็นรายงาน การศึกษาค้นคว้า ตามรูปแบบที่ ถูกต้อง ใช้ระดับ ภาษาทางการ มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูล ที่นำมาเขียน</p> <p>๖. พุดนำเสนอ รายงานตาม รูปแบบวิธีการ พูดยานเรื่อง ชักถาม วิพากษ์ วิเคราะห์</p> <p>๗. ประเมิน ผลงาน ปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์</p> <p>๘. นำไปเผยแพร่ เช่น ประกอบ การศึกษา ค้นคว้าใน ห้องสมุด หรือ ห้องประจำ กลุ่มสาระ การเรียนรู้</p>

๒. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

๑) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เปิดโลกการเขียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลา ๑๐ ชั่วโมง

๒) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ม.๓/๓ ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

ท ๑.๑ ม.๓/๔ อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน

ท ๑.๑ ม.๓/๖ ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่สนับสนุนในเรื่องที่อ่าน

ท ๑.๑ ม.๓/๗ วิเคราะห์ความสมเหตุสมผล การลำดับความ และความเป็นไปได้ของเรื่อง

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ท ๒.๑ ม.๓/๗ เขียนวิเคราะห์ วิเคราะห์และแสดงความรู้ ความคิดเห็นหรือโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ

ท ๒.๑ ม.๓/๙ เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และโครงการ

ท ๒.๑ ม.๓/๑๐ มีมารยาทในการเขียน

สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

ท ๓.๑ ม.๓/๓ พูดยานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า จากการฟัง การดู และการสนทนา

๓) สารสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า เป็นงานเขียนที่เรียบเรียงข้อมูลจากการอ่าน ค้นคว้า อย่างเป็นระบบ สมเหตุสมผล มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล แล้วนำมาสรุปใจความสำคัญ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นประกอบโดยใช้ระดับภาษาและรูปแบบที่ถูกต้อง

๔) สารการเรียนรู้

- ๔.๑) การอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อต่าง ๆ
- ๔.๒) การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า
- ๔.๓) การเขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งจากสื่อต่าง ๆ
- ๔.๔) การเขียนรายงาน
- ๔.๕) มารยาทในการเขียน
- ๔.๖) การพูดรายงานการศึกษาค้นคว้า

๕) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ๕.๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๕.๒) ความสามารถในการคิด
 - ทักษะการคิด
 - ทักษะการวิเคราะห์
 - ทักษะการสังเคราะห์

๖) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้

๗) ชิ้นงาน/ภาระงาน

- เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า
- การพูดนำเสนอรายงาน

๘) การวัดและประเมินผล

- ๘.๑) การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - กระบวนการศึกษาค้นคว้า
- ๘.๒) การวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า
 - การพูดนำเสนอรายงาน
 - คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๙) กิจกรรมการเรียนรู้

- ๙.๑) ทบทวนความรู้เรื่องการเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า ในด้านรูปแบบ การใช้ภาษาในการเขียน และวิธีการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า มอบหมายให้ผู้เรียนเขียนรายงาน ๑ เรื่อง
- ๙.๒) วางโครงเรื่องเป็นแผนผังมโนทัศน์
- ๙.๓) ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดบันทึกย่อ พร้อมระบุแหล่งอ้างอิง
- ๙.๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเหมาะสมสอดคล้อง ความน่าเชื่อถือ จัดลำดับข้อมูลให้ต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผล แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
- ๙.๕) สังเคราะห์ข้อมูล เขียนเป็นรายงานการศึกษาค้นคว้าตามรูปแบบที่ถูกต้อง ใช้ระดับภาษาทางการ มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาเขียน
- ๙.๖) พุดนำเสนอรายงานตามรูปแบบวิธีการพุดรายงาน ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์
- ๙.๗) ประเมินผลงาน ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
- ๙.๘) นำไปเผยแพร่ เช่น ประกอบการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด หรือห้องประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า

ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
๔ ดีมาก	เขียนอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ มีรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุมีผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำเหมาะสม มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๓ ดี	เขียนอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุนบางส่วน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุมีผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำเหมาะสม มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๒ พอใช้	เขียนอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุนบางส่วน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุมีผลและความเป็นไปได้บางส่วน ใช้ถ้อยคำเหมาะสม มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๑ ปรับปรุง	เขียนอธิบายหัวเรื่องที่เขียนไม่ชัดเจน ไม่ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุน ไม่มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ ๒ ขึ้นไป

ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน การพูดนำเสนอรายงาน

ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
๔ ดีมาก	พูดอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ มีรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำเหมาะสม อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๓ ดี	พูดอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุนบางส่วน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำเหมาะสม อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๒ พอใช้	พูดอธิบายหัวเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุนบางส่วน มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นมีเหตุผลและความเป็นไปได้บางส่วน ใช้ถ้อยคำเหมาะสม อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
๑ ปรับปรุง	พูดอธิบายหัวเรื่องที่เขียนไม่ชัดเจน ไม่ระบุใจความสำคัญ ขาดรายละเอียดและข้อมูลสนับสนุน ไม่มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและความเป็นไปได้ ใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ ๒ ขึ้นไป

ผ่าน

ไม่ผ่าน

วิธีที่ ๒

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เริ่มจากการกำหนดประเด็น/หัวเรื่องจากสภาพปัญหา หรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

๑. วางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

- ๑) กำหนดประเด็น/หัวเรื่อง : บ้านนาอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
- ๒) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว

ตัวชี้วัด

- ง ๑.๑ ป.๕/๑ อธิบายเหตุผลในการทำงานแต่ละขั้นตอนถูกต้องตามกระบวนการทำงาน
- ง ๑.๑ ป.๕/๒ ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานอย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์
- ง ๑.๑ ป.๕/๓ ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานกับสมาชิกในครอบครัว
- ง ๑.๑ ป.๕/๔ มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน พ ๒.๑ เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวชี้วัด

- พ ๒.๑ ป.๕/๒ อธิบายความสำคัญของการมีครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย
- พ ๒.๑ ป.๕/๓ ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

- ท ๒.๑ ป.๕/๖ เขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา

๒. ขั้ววางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
<p>สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง ๑.๑ ๑. อธิบายเหตุผลในการทำงานแต่ละขั้นตอนถูกต้องตามกระบวนการทำงาน ๒. ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานอย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์ ๓. ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานกับสมาชิกในครอบครัว ๔. มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า</p> <p>สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน พ ๒.๑ ๒. อธิบายความสำคัญ ของการมีครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย</p>	<p>บ้านจะน่าอยู่ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีกระบวนการจัดการในการทำงานที่ดี มีสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น ร่วมกันใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า และสามารถสื่อสารความคิดให้ผู้อื่นรับรู้ได้</p>	<p>การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว - ขั้นตอนการทำงาน - ทักษะการจัดการ - ความปราณีตในการทำงาน - มารยาทในการทำงาน สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว - ลักษณะของครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย - พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ภาษาไทย สาระที่ ๒ การเขียน - การเขียนแสดงความรู้สึกร และความคิดเห็น</p>	<p>๑. ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ความสามารถในการคิด - ทักษะการเปรียบเทียบ - ทักษะการให้เหตุผล - ทักษะการวิเคราะห์ - ทักษะการนำความรู้ไปใช้ - ทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา ๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</p>	<p>๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. มีวินัย ๓. ทำงานอย่างเป็นระบบ ๔. มารยาทในการทำงาน</p>	<p>๑. โครงงานบ้านน่าอยู่ ๒. นิทรรศการโครงการบ้านน่าอยู่ ๓. เรื่องความเรียงครอบครัวที่อบอุ่น ๔. แผนที่ความคิด (Mind map)</p>	<p>๑. สนทนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ภายในครอบครัว ๒. ชมวีดิทัศน์ครอบครัวที่มีความอบอุ่นและครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พร้อมกับผู้เรียนเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวทั้งสองลักษณะ ๓. ให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สภาพครอบครัวที่อบอุ่นและความอบอุ่นพร้อมกับสรุปลักษณะบรรยากาศของครอบครัวที่อบอุ่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป ๔. ให้ผู้เรียนจัดทำแผนที่ความคิด (Mind map) เกี่ยวกับครอบครัวที่อบอุ่น พร้อม</p>

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
๓. ระบุพฤติกรรมที่ พึงประสงค์และ ไม่พึงประสงค์ ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งใน ครอบครัว และกลุ่มเพื่อน สาระที่ ๒ การเขียน มาตรฐาน ท ๒.๑ ๖. เขียนแสดง ความรู้สึก และความคิดเห็น ได้ตรงตามเจตนา						เขียนเรียงความ เรื่อง “ครอบครัว ที่อบอุ่น” โดยเน้น พฤติกรรมการ แสดงออกตาม วัฒนธรรมไทยที่ เหมาะสมระหว่าง สมาชิกใน ครอบครัว และ มอบหมายให้ ผู้เรียนนำความรู้ ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งบันทึก เหตุการณ์/ พฤติกรรมที่ ผู้เรียนปฏิบัติ อย่างมีมารยาท ต่อสมาชิกใน ครอบครัว ไม่น้อยกว่า ๕ กิจกรรม ๕. ผู้เรียนทำ แผนผังความคิด (Mind Map) ระบุพฤติกรรมที่ ควรทำ และไม่ ควรทำในการ แก้ปัญหาความ ขัดแย้งใน ครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ๖. ให้ผู้เรียน ศึกษา ค้นคว้า และแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับ การออกแบบ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
						ห้องและส่วน ต่าง ๆ ของบ้าน เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องแต่งตัว ห้องออกกำลังกาย บริเวณบ้าน ฯลฯ ที่เหมาะสมสมควร มีสภาพอย่างไร ๗. มอบหมาย ให้ผู้เรียนเลือก ออกแบบตาม ข้อ ๖ กลุ่มละ หรือคนละ ๑ ห้อง ๘. ให้ผู้เรียนนำ ผลงานการ ออกแบบตาม ข้อ ๗ มา อภิปรายและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ๙. ครูผู้สอน และผู้เรียน ร่วมกันสรุปองค์ ความรู้เกี่ยวกับ บ้านที่น่าอยู่และ ครอบครัวที่ อบอุ่น ๑๐. ทบทวน ประเด็นสำคัญ ของโครงการเพื่อ วางแผนทำโครงงาน บ้านที่น่าอยู่ ของตนเอง ตามขั้นตอน

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
						<p>ต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ชื่อ โครงการ ๒) ที่ปรึกษา ๓) ที่มาของ โครงการ (ปัญหา สาเหตุ ความ สำคัญ) ๔) วัตถุประสงค์ ๕) เป้าหมาย ๖) เนื้อหา ที่เกี่ยวข้อง ๗) วิธี ดำเนินงาน ๘) สรุปผล การดำเนินงาน ๙) รายงาน ผลการดำเนินงาน <p>๑๑. มอบหมาย ให้ผู้เรียนจัดทำ และนำเสนอ เค้าโครง โครงการ บ้านนออยู่</p> <p>๑๒. ผู้เรียนจัดทำ โครงการตาม เค้าโครง โครงการ บ้านนออยู่</p> <p>๑๓. นำผลการ จัดทำโครงการมา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ใน ลักษณะของ การจัดนิทรรศการ และเผยแพร่ต่อ สาธารณชน</p>

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวทางการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
						<p>๑๔. ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปและประเมินผล การดำเนินงาน เกี่ยวกับการ เรียนรู้ เรื่องบ้าน ที่น่าอยู่ และการ ดำเนินงาน โครงานบ้าน น่าอยู่</p> <p>๑๕. ครูผู้สอน มอบหมายให้ ผู้เรียนนำ องค์ความรู้ที่ ได้รับไปประยุกต์ ใช้ในชีวิต ประจำวัน</p>

๓. **ขั้นจัดทำหน่วยการเรียนรู้**

๑) **ชื่อหน่วยการเรียนรู้ : บ้านนาอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เวลา ๒๐ ชั่วโมง**

๒) **มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด**

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง ๑.๑

เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

ตัวชี้วัด

ง ๑.๑ ป.๕/๑ อธิบายเหตุผลในการทำงานแต่ละขั้นตอนถูกต้องตามกระบวนการทำงาน

ง ๑.๑ ป.๕/๒ ใช้ทักษะการจัดการในการทำงาน อย่างเป็นระบบ ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์

ง ๑.๑ ป.๕/๓ ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานกับสมาชิกในครอบครัว

ง ๑.๑ ป.๕/๔ มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน พ ๒.๑

เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวชี้วัด

พ ๒.๑ ป.๕/๒ อธิบายความสำคัญของการมีครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย

พ ๒.๑ ป.๕/๓ ระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๒.๑

ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ท ๒.๑ ป.๕/๖ เขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา

๓) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

บ้านจะน่าอยู่ ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีกระบวนการจัดการในการทำงานที่ดี มีสัมพันธภาพที่อบอุ่น ร่วมกันใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และสามารถสื่อสารความคิดเห็นให้ผู้อื่นรับรู้ได้

๔) สาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- ขั้นตอนการทำงาน
- ทักษะการจัดการ
- มารยาทในการทำงาน

สุขศึกษาและพลศึกษา

- ลักษณะของครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว

ภาษาไทย

- การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น

๕) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๕.๑) ความสามารถในการสื่อสาร

๕.๒) ความสามารถในการคิด

ทักษะการคิด

- ทักษะการเปรียบเทียบ
- ทักษะการให้เหตุผล
- ทักษะการวิเคราะห์
- ทักษะการนำความรู้ไปใช้
- ทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์

๕.๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา

๕.๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ๖.๑) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๖.๒) มีวินัย
- ๖.๓) ทำงานเป็นระบบ
- ๖.๔) มารยาทในการทำงาน

๗) ชิ้นงาน/ภาระงาน

- ๗.๑) โครงงานบ้านนออยู่
- ๗.๒) นิทรรศการนำเสนอโครงงานบ้านนออยู่

๘) การวัดและประเมินผล

- ๘.๑) การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - เรียงความ
 - แผนผังความคิด
- ๘.๒) การวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - โครงงานบ้านนออยู่
 - นิทรรศการนำเสนอโครงงานบ้านนออยู่
 - คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๙) กิจกรรมการเรียนรู้

- ๙.๑) สนทนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ภายในครอบครัว
- ๙.๒) ชมวีดิทัศน์ ครอบครัวที่มีความอบอุ่นและครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พร้อมกันให้ผู้เรียนเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวทั้งสองลักษณะ
- ๙.๓) ให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สภาพครอบครัวที่อบอุ่น และครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พร้อมกับสรุปลักษณะบรรยากาศของครอบครัวที่อบอุ่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป
- ๙.๔) ให้ผู้เรียนจัดทำแผนผังความคิด (Mind map) เกี่ยวกับครอบครัวที่อบอุ่น พร้อมเรียงความเรื่อง “ครอบครัวที่อบอุ่น” โดยเน้นพฤติกรรมแสดงออกตามวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมระหว่างสมาชิกในครอบครัว และมอบหมายให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งบันทึกเหตุการณ์/พฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติอย่างมีมารยาทต่อสมาชิกในครอบครัว ไม่น้อยกว่า ๕ กิจกรรม
- ๙.๕) ผู้เรียนทำผังความคิดระบุพฤติกรรมที่ควรทำและไม่ควรทำในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

๙.๖) ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบห้อง และส่วนต่าง ๆ ของบ้าน เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องแต่งตัว ห้องออกกำลังกาย บริเวณบ้าน ฯลฯ ที่เหมาะสมควรมีสภาพอย่างไร

๙.๗) มอบหมายให้ผู้เรียนเลือกออกแบบตามข้อ ๙.๖ กลุ่มละ หรือคนละ ๑ ห้อง

๙.๘) ให้ผู้เรียนนำผลงานการออกแบบตามข้อ ๙.๗ มาอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๙.๙) ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับบ้านที่นำอยู่ และครอบครัวที่อบอุ่น

๙.๑๐) ทบทวนประเด็นสำคัญของโครงการ เพื่อวางแผนทำโครงการบ้านที่นำอยู่ ของตนเอง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- (๑) ชื่อโครงการ
- (๒) ที่ปรึกษา
- (๓) ที่มาของโครงการ (ปัญหา สาเหตุ ความสำคัญ)
- (๔) วัตถุประสงค์
- (๕) เป้าหมาย
- (๖) เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
- (๗) วิธีดำเนินงาน
- (๘) สรุปผลการดำเนินงาน
- (๙) รายงานผลการดำเนินงาน

๙.๑๑) มอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำและนำเสนอเค้าโครงโครงการบ้านที่นำอยู่

๙.๑๒) ผู้เรียนจัดทำโครงการตามเค้าโครงโครงการบ้านที่นำอยู่

๙.๑๓) นำผลการจัดทำโครงการมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการ จัดนิทรรศการและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

๙.๑๔) ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการ เรียนรู้เรื่องบ้านที่นำอยู่ และการดำเนินงานโครงการบ้านที่นำอยู่

๙.๑๕) ครูผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวัน

เกณฑ์การประเมิน

๑. เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนแผนผังความคิดเรื่อง พฤติกรรมที่ควรทำและไม่ควรทำ ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก	คะแนน รวม
	๔	๓	๒	๑		
๑. เนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็น ชัดเจน	เนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็น	เนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็นบางส่วน	เนื้อหาไม่ถูกต้อง	๒	๘
๒. รูปแบบ	มีรายละเอียด ลำดับขั้นตอนครบถ้วน ถูกต้อง	มีรายละเอียดขั้นตอน อย่างครบถ้วน	มีรายละเอียดขั้นตอน เป็นบางส่วน	รายละเอียดไม่เป็น ไปตามลำดับขั้นตอน	๑	๔
๓. ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย	การจัดทำมีความเป็น ระเบียบ สะอาด เรียบร้อย	การจัดทำมีความเป็น ระเบียบ เรียบร้อย	การจัดทำสะอาด เรียบร้อยเป็นบางส่วน	การจัดทำไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย	๑	๔
๔. ประโยชน์ ในการนำไปใช้	มีประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม	มีประโยชน์ต่อ ส่วนรวม	มีประโยชน์ต่อตนเอง	ประโยชน์ที่ได้รับ ไม่ชัดเจน	๑	๔
คะแนนรวม						๒๐

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๑๗ - ๒๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๑๓ - ๑๖ หมายถึง ดี

คะแนน ๙ - ๑๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๕ - ๘ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

๒. เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความเรื่อง ครอบครัวที่อบอุ่นตามวัฒนธรรมไทย

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก	คะแนน รวม
	๔	๓	๒	๑		
๑. การนำเสนอ เนื้อหา	- เนื้อหาตรงประเด็น - จำแนกประเด็นได้ - รูปแบบการเขียน ถูกต้อง	- เนื้อหาตรงประเด็น - จำแนกประเด็นได้ - รูปแบบการเขียน ไม่ถูกต้อง	- เนื้อหาตรงประเด็น - จำแนกประเด็นไม่ได้ - รูปแบบการเขียน ไม่ถูกต้อง	- เนื้อหาไม่ตรง ประเด็น - จำแนกประเด็นไม่ได้ - รูปแบบการเขียน ไม่ถูกต้อง	๕	๒๐
๒. การแสดง ความคิดเห็น	- แสดงความคิดเห็น เชื่อมโยงระหว่างเหตุ และผลได้ตรงประเด็น - ลำดับความคิดได้ อย่างเหมาะสม	- แสดงความคิดเห็น เชื่อมโยงระหว่างเหตุ และผลได้ตรงประเด็น	- แสดงความคิดเห็น เชื่อมโยงระหว่างเหตุ และผลได้บ้าง	- แสดงความคิดเห็น ไม่เชื่อมโยงระหว่าง เหตุและผล	๓	๑๒
๓. การใช้ภาษา	- เขียนสะกดคำ ถูกต้องตามอักขรวิธี - เลือกใช้คำตรง ความหมาย - ใช้ภาษาเหมาะสม กับระดับภาษา - ใช้ภาษาสื่อสาร ตรงจุดประสงค์	- เขียนสะกดคำ ถูกต้องตามอักขรวิธี - เลือกใช้คำตรง ความหมาย - ใช้ภาษาเหมาะสม กับระดับภาษา	- เขียนสะกดคำ ถูกต้องตามอักขรวิธี - เลือกใช้คำตรง ความหมาย	- เขียนสะกดคำ ถูกต้องตามอักขรวิธี	๒	๘
คะแนนรวม						๔๐

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๓๓ - ๔๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๒๕ - ๓๒ หมายถึง ดี

คะแนน ๑๗ - ๒๔ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑๐ - ๑๖ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

๓. เกณฑ์การประเมิน ผลงานการจัดนิทรรศการตกแต่งห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
๑. การใช้วัสดุ/อุปกรณ์ในการตกแต่งประหยัค คุ่มค่า เหมาะสม สวยงาม	ประหยัค คุ่มค่า เหมาะสม สวยงาม	ประหยัค คุ่มค่า เหมาะสม แต่ไม่สวยงาม	ไม่ประหยัค ไม่เหมาะสม ไม่สวยงาม
๒. ผลงาน ๒.๑ การเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์เหมาะสม/ลงตัว ๒.๒ การจัดวางเฟอร์นิเจอร์เหมาะสม/ ลงตัว ๒.๓ ประโยชน์ใช้สอยของห้อง ๒.๔ แสงสว่างของห้อง	เลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ เหมาะสม การจัดวาง เฟอร์นิเจอร์เหมาะสม ทิศทางลม แสงสว่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ	เลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ เหมาะสม การจัดวาง เฟอร์นิเจอร์เหมาะสม	เลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ ที่เหมาะสม แต่การจัดวาง เฟอร์นิเจอร์ไม่เหมาะสม

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง ดี
- คะแนน ๓ - ๔ หมายถึง พอใช้
- คะแนน ๑ - ๒ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป

๔. เกณฑ์การประเมิน โครงการบ้านน้อยอยู่

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
๑. ความครบถ้วนขององค์ประกอบสำคัญได้แก่ ๑.๑ ชื่อโครงการ ๑.๒ ที่ปรึกษา ๑.๓ ที่มาของโครงการ ๑.๔ วัตถุประสงค์ ๑.๕ เป้าหมาย ๑.๖ เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ๑.๗ วิธีดำเนินงาน	มีองค์ประกอบสำคัญทั้ง ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑. ชื่อโครงการ ๒. ที่ปรึกษา ๓. ที่มาของโครงการ ๔. วัตถุประสงค์ ๕. เป้าหมาย ๖. เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ๗. วิธีดำเนินงาน	ขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง	ขาดองค์ประกอบมากกว่า ๑ องค์ประกอบ
๒. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลขององค์ประกอบ	องค์ประกอบทุกตัว มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลทุกองค์ประกอบ	มีองค์ประกอบ ๑ ตัวที่ไม่สอดคล้องสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลกับองค์ประกอบอื่น ๆ	มีองค์ประกอบมากกว่า ๑ ตัวที่ไม่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลกับองค์ประกอบอื่น ๆ
๓. ความสามารถในการนำไปปฏิบัติ	สามารถนำไปดำเนินการได้	สามารถนำไปดำเนินการได้เป็นส่วนใหญ่	ไม่สามารถนำไปดำเนินการได้
๔. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่ และนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม	แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่นำไปประยุกต์ใช้ได้น้อย	มีความคล้ายคลึงกับผู้อื่นที่เคยทำมาแล้ว

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๑๐ - ๑๒ หมายถึง ดี

คะแนน ๗ - ๙ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๔ - ๖ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป

๕. เกณฑ์การประเมิน นิทรรศการโครงการบ้านน้อยอยู่

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก
	๔	๓	๒	๑	
๑. การตั้งชื่อ	ตั้งชื่อเรื่อง มีแนวทางการจัดทำโครงการอย่างชัดเจน ถูกต้องครบถ้วน	ตั้งชื่อเรื่อง มีแนวทางการจัดทำโครงการอย่างชัดเจน ถูกต้อง	ตั้งชื่อเรื่อง มีแนวทางการจัดทำโครงการค่อนข้างชัดเจน	ตั้งชื่อเรื่อง ขาดแนวทางที่ชัดเจน	๑
๒. การดำเนินงานจัดทำโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบการทำโครงการอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ - เลือกใช้อุปกรณ์และดำเนินการทำโครงการเหมาะสม - มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า - ทำงานได้เสร็จสมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบการทำโครงการอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ - เลือกใช้อุปกรณ์ค่อนข้างเหมาะสม - มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า - ทำงานได้สำเร็จ แต่ยังมีบางส่วนบกพร่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบการทำโครงการอย่างเป็นขั้นตอน ขาดระบบ - เลือกใช้อุปกรณ์ไม่เหมาะสม - มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า - ทำงานไม่สำเร็จ ตามที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบการทำโครงการขาดขั้นตอนไม่เป็นระบบ - ใช้อุปกรณ์ไม่เหมาะสม - ขาดเนื้อหาเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า - ทำงานไม่สำเร็จ ตามที่กำหนด 	๓
๓. แหล่งการเรียนรู้	มีการศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากแหล่งการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือหลายแหล่ง ได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม	มีการศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด	มีการศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพียงบางส่วน	มีการศึกษาหาข้อมูลแต่ขาดความสอดคล้องกับปัญหา	๑

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก
	๔	๓	๒	๑	
๔. การเขียนรายงาน	มีการเขียนรายงานเป็น ขั้นตอน อธิบายวิธีการ ใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ ดูแลรักษายานให้ น่าอยู่ ใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า และการ สร้างความอบอุ่นใน ครอบครัว มีความ ละเอียดชัดเจน รูปแบบของโครงงาน ถูกต้องประเด็น สวยงามเหมาะสม	มีการเขียนรายงานเป็น ขั้นตอน อธิบายวิธีการ ใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ ดูแลรักษายานให้น่าอยู่ ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า และการสร้าง ความอบอุ่นใน ครอบครัว มีความ ละเอียดชัดเจน แต่รูปแบบของ โครงงานไม่ถูกต้อง	มีการเขียนรายงานเป็น ขั้นตอน อธิบายวิธีการ ใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ ดูแลรักษายาน การใช้ ทรัพยากร และการสร้าง ความอบอุ่นในครอบครัว ขาดรายละเอียด รูปแบบของโครงงาน ไม่ถูกต้อง	มีการเขียนไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่ครบถ้วน รูปแบบของโครงงาน ไม่ถูกต้อง	๒
๕. การนำเสนอ	- การนำเสนอมีลำดับ ขั้นตอนน่าสนใจและ ใช้สื่อได้เหมาะสม - ใช้ภาษาที่สื่อ ความหมายได้เข้าใจ ชัดเจน ไม่วกวนและ ออกเสียงอักขระ ถูกต้อง - มีลีลา ท่าทาง เหมาะสม แต่งกาย เรียบร้อย มีความ เชื่อมั่นในตนเอง	- การนำเสนอมีลำดับ ขั้นตอนน่าสนใจ แต่ใช้สื่อไม่เหมาะสม - ใช้ภาษาที่สื่อ ความหมายได้เข้าใจ ชัดเจน แต่ออกเสียง อักขระไม่ถูกต้อง บางแห่ง - มีลีลา ท่าทาง เหมาะสม แต่งกาย ไม่เรียบร้อย มีความ เชื่อมั่นในตนเอง	- การนำเสนอมีลำดับ ขั้นตอน แต่ไม่น่าสนใจ - ใช้ภาษาที่สื่อ ความหมายได้เข้าใจ ออกเสียงอักขระ ไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ - มีลีลา ท่าทาง เหมาะสม แต่งกาย ไม่เหมาะสม มีความ เชื่อมั่นในตนเอง	- การนำเสนอไม่เป็น ลำดับขั้นตอน - ใช้ภาษาที่สื่อ ความหมายไม่เข้าใจ - ขาดความเชื่อมั่น ในตนเอง	๓

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๓๓ - ๔๐	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๒๕ - ๓๒	หมายถึง	ดี
คะแนน	๑๗ - ๒๔	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑๐ - ๑๖	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป

๖. เกณฑ์การประเมิน บันทึกเหตุการณ์/พฤติกรรมอย่างมีมารยาทในการทำงานกับสมาชิกในครอบครัว

แนวทางการประเมิน

ผ่าน แสดงถึง ผลการบันทึก ระบุเหตุการณ์/พฤติกรรมที่บ่งบอกการปฏิบัติงานอย่างมีมารยาทกับสมาชิกในครอบครัว อย่างน้อย ๔-๕ เหตุการณ์/พฤติกรรม

ไม่ผ่าน แสดงถึง ผลการบันทึก ระบุเหตุการณ์/พฤติกรรมที่บ่งบอกการปฏิบัติงานอย่างมีมารยาทกับสมาชิกในครอบครัว น้อยกว่า ๓ เหตุการณ์/พฤติกรรม

ตัวอย่าง การสรุปผลการประเมิน “ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานกับสมาชิกในครอบครัว”

ที่	ชื่อ-สกุล	เหตุการณ์/พฤติกรรม ๑		เหตุการณ์/พฤติกรรม ๒		เหตุการณ์/พฤติกรรม ๓		เหตุการณ์/พฤติกรรม ๔		เหตุการณ์/พฤติกรรม ๕		สรุปผลการประเมิน
		ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
๑.												
๒.												
๓.												
๔.												
๕.												

เกณฑ์การตัดสิน () ผ่าน () ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

๗. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก
	๔	๓	๒	๑	
๑. มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจทำงานด้วยความซื่อสัตย์ อดทน ความสำเร็จตามเป้าหมาย และเป็นแบบอย่างได้	ตั้งใจรับผิดชอบในการทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	๖
๒. มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงานด้วยตนเอง	ปฏิบัติตามข้อตกลง ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการเตือนเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติตามข้อตกลง ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการเตือนเป็นส่วนใหญ่	ปฏิบัติตามข้อตกลง ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ	๕
๓. ทำงานเป็นระบบ	มีการวิเคราะห์งาน วางแผนในการทำงาน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีการประเมินผลในการทำงาน และนำผลจากการประเมินไปแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาให้สมบูรณ์	มีการวิเคราะห์งาน วางแผนในการทำงาน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีการประเมินผลในการทำงาน	มีการวิเคราะห์งาน วางแผนในการทำงาน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้	มีการวิเคราะห์งาน วางแผนในการทำงาน แต่ไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	๕
๔. มารยาทในการทำงาน	ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือทำงาน ช่วยเหลือ เอื้ออาทรในการทำงาน รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา รับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน และร่วมภูมิใจในผลงาน	ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือทำงาน ช่วยเหลือ เอื้ออาทรในการทำงาน รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา รับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน	ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือทำงาน ช่วยเหลือ เอื้ออาทรในการทำงาน รับผิดชอบตรงต่อเวลา	ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือทำงาน ช่วยเหลือ เอื้ออาทรในการทำงาน รับผิดชอบ	๔

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๖๕ - ๘๐ หมายถึง ดีมาก
- คะแนน ๕๐ - ๖๔ หมายถึง ดี
- คะแนน ๓๕ - ๔๙ หมายถึง พอใช้
- คะแนน ๒๐ - ๓๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

หลังจากที่ครูผู้สอนกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแล้ว (การวัด) ควรกำหนดระดับคุณภาพ (การประเมิน) เช่น ดีมาก ดี พอใช้ หรือ ปรับปรุง โดยสามารถกำหนดเกณฑ์การตัดสินได้ดังนี้

$$\text{เกณฑ์การตัดสิน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด (คะแนนเต็ม)} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับคะแนน}}$$

ตัวอย่าง จากเกณฑ์การประเมินนิทรรศการโครงการ

๑. ระดับคะแนนสูงสุด เท่ากับ ๔ คะแนน คะแนนต่ำสุด เท่ากับ ๑ คะแนน มีน้ำหนักจุดเน้นรวม ๑๐

๒. เกณฑ์การประเมินมีคะแนนเต็ม ๔๐ คะแนน (คะแนนสูงสุด x น้ำหนักรวม)
(๔ x ๑๐ = ๔๐)

๓. เกณฑ์การประเมินมีคะแนนต่ำสุด ๑๐ คะแนน (คะแนนต่ำสุด x น้ำหนักรวม)
(๑ x ๑๐ = ๑๐)

๔. แทนค่าสูตร

$$\text{เกณฑ์การตัดสิน} = \frac{๔๐ - ๑๐}{๔} = \frac{๓๐}{๔} = ๗.๕ = ๘ \text{ (ปัดเศษ)}$$

ดังนั้น เกณฑ์การตัดสิน มีช่วงคะแนนของเกณฑ์การตัดสินห่างกันช่วงละ ๘ คะแนน ดังนี้

$$๓๓ - ๔๐$$

$$๒๕ - ๓๒$$

$$๑๗ - ๒๔$$

$$๑๐ - ๑๖$$

๕. กำหนดเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัด (ตามสถานศึกษากำหนด) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัดอยู่ที่ ร้อยละ ๖๐ ของคะแนนเต็ม ดังนั้น เกณฑ์การตัดสินคิดจาก $\frac{๔๐ \times ๖๐}{๑๐๐} = ๒๔$ คะแนน ผู้เรียนที่ผ่านตัวชี้วัดจะต้องได้ ๒๔ คะแนน ถ้าไม่ถึงเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัด ครูผู้สอนจะต้องสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่ไม่ผ่านตามสภาพปัญหาที่ค้นพบจากการประเมิน เมื่อเห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาชิ้นงาน/ภาระงานแล้ว ให้ทำการประเมินใหม่ เพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดและสะสมคะแนนเก็บประจำหน่วย

ข้อสังเกต

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน ที่เป็นหลักฐานการเรียนรู้การบรรลุตัวชี้วัดไม่จำเป็นต้องใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ทุกครั้งไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชิ้นงาน/ภาระงานและเครื่องมือที่กำหนด เช่น ถ้าประเมินด้วยแบบทดสอบ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวัดเชิงปริมาณอยู่แล้ว สามารถกำหนดระดับคุณภาพและเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัดได้เลย

การสรุปตัดสินผลการประเมิน

การประเมินผลชิ้นงาน/ภาระงานรายตัวชี้วัดจะดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายจนแน่ใจว่าผู้เรียนบรรลุและผ่านทุกตัวชี้วัดและสามารถนำความรู้ความสามารถไปสร้างชิ้นงาน/ภาระงานรวบรวมยอดประจำหน่วยการเรียนรู้ได้แล้ว ครูผู้สอนจึงดำเนินการวัดและประเมินผลชิ้นงาน/ภาระงานรวบรวมยอดประจำหน่วย เพื่อเป็นหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผ่านตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินไปบันทึกผลการผ่านตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ และเพื่อเป็นคะแนนเก็บประจำหน่วยการเรียนรู้ สะสมไว้เป็นคะแนนระหว่างเรียนประจำรายวิชาตามสัดส่วนคะแนนที่กำหนด

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน ครูผู้สอนสามารถกำหนดน้ำหนักจุดเน้นหรือไม่กำหนดก็ได้ หากกำหนดน้ำหนักคะแนนให้คำนึงถึงค่าสำคัญในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ว่าควรจะเน้นในประเด็นการประเมินใด เท่าไร จึงกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ น้ำหนักจุดเน้นจะมีผลต่อคะแนนเต็มของชิ้นงาน/ภาระงาน ซึ่งเป็นหลักฐานการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และคะแนนเก็บระหว่างเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ เช่น รายงานโครงงาน มีน้ำหนักจุดเน้นการตั้งชื่อ เป็น ๑ การดำเนินงาน เป็น ๓ การเขียนรายงาน เป็น ๒ แหล่งเรียนรู้ เป็น ๑ และการนำเสนอ เป็น ๓ ฉะนั้น รายงานโครงงาน มีคะแนนเต็ม ๔๐ คะแนน

วิธีคิดคะแนน	การตั้งชื่อ (น้ำหนักจุดเน้น) ๑ X (ระดับคะแนนสูงสุด) ๔	= ๔
	การดำเนินงาน (น้ำหนักจุดเน้น) ๓ X (ระดับคะแนนสูงสุด) ๔	= ๑๒
	การเขียนรายงาน (น้ำหนักจุดเน้น) ๒ X (ระดับคะแนนสูงสุด) ๔	= ๘
	แหล่งเรียนรู้ (น้ำหนักจุดเน้น) ๑ X (ระดับคะแนนสูงสุด) ๔	= ๔
	การนำเสนอ (น้ำหนักจุดเน้น) ๓ X (ระดับคะแนนสูงสุด) ๔	= ๑๒
	รวมคะแนนเต็ม	= ๔๐

จากกรณีตัวอย่าง คะแนนประจำหน่วยการเรียนรู้ “บ้านน่าอยู่” ที่กำหนดไว้ในโครงสร้างรายวิชาเท่ากับ ๒๐ แต่จากตัวอย่างในหน่วยการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็น รายงานโครงงาน มีคะแนนเก็บระหว่างเรียน เท่ากับ ๔๐ ดังนั้น จึงต้องเทียบอัตราส่วนจากคะแนนเต็ม ๔๐ ให้เป็นคะแนนเต็ม ๒๐ โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์เป็นคะแนนของผู้เรียนดังนี้

วิธีการคิดคะแนน	คะแนน ๔๐	เท่ากับ ๒๐ คะแนน
	ถ้าคะแนน ๑	เท่ากับ $\frac{๒๐ \times ๑}{๔๐} = ๐.๕$ คะแนน
	ถ้าผู้เรียนได้คะแนน ๓๐	เท่ากับ $\frac{๒๐ \times ๓๐}{๔๐} = ๑๕$ คะแนน

ดังนั้น ผู้เรียนได้คะแนน ๑๕ คะแนน

ตัวอย่าง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design)

จากตัวอย่างการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างที่ ๑ หน้า ๖๘ ครูผู้สอนสามารถนำมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวคิดของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) ที่มีการกำหนดความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) ไว้ในเป้าหมายการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑. วางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	สาระการเรียนรู้	นำไปสู่		ชิ้นงาน/ ภาระงาน	แนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้
			สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์		
มาตรฐาน ส ๓.๑ ๑. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๒. บอกสิทธิพื้นฐาน และรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการเป็นสิทธิประโยชน์ของตนในฐานะผู้บริโภค	๑. สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาด ที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ ๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมายซึ่งขึ้นอยู่กับข้อมูลผู้ขายและตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า ๓. สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค ๔. สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ๕. หลักการและวิธีการเลือกบริโภค	ความสามารถในการคิด ทักษะการคิด - ทักษะการสำรวจค้นหา - ทักษะการสรุปอ้างอิง - ทักษะการนำความรู้ไปใช้	๑. มีวินัย ๒. อยู่อย่างพอเพียง	รายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค	๑. สืบหาความคิดเห็นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในชุมชน ๒. สรุปข้อค้นพบเป็นแผนผังความคิด (Mind map) ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๓. ร่วมกันอภิปรายสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ๔. เขียนรายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค และนำเสนอแนวทางการนำข้อค้นพบไปใช้

๒. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

๑) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ผู้บริโภคที่รอบรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เวลา ๘ ชั่วโมง

๒) เป้าหมายการเรียนรู้

๒.๑) ความเข้าใจที่คงทน

การเลือกซื้อสินค้าและบริการ ควรคำนึงถึงความประหยัด และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

๒.๒) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ส ๓.๑ ป.๔/๑ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ส ๓.๑ ป.๔/๒ บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

๒.๓) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการควรคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

๒.๔) สาระการเรียนรู้

๑) สินค้าและบริการที่มีอยู่หลากหลายในตลาดที่มีความแตกต่างด้านราคาและคุณภาพ

๒) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีมากมายซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย และตัวสินค้า เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า

๓) สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

๔) สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

๕) หลักการและวิธีการเลือกบริโภค

๒.๕) สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน

ทักษะการคิด

- ทักษะการสำรวจค้นหา
- ทักษะการสรุปอ้างอิง
- ทักษะการนำความรู้ไปใช้

๒.๖) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑) มีวินัย

๒) อยู่อย่างพอเพียง

๒.๗) ชิ้นงาน/ภาระงาน

เขียนรายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

๓) หลักฐานการเรียนรู้

๓.๑) การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- การสำรวจความคิดเห็น
- การอภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้บริโภค

๓.๒) การวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- รายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๔) กิจกรรมการเรียนรู้

๔.๑) สำรวจความคิดเห็นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในชุมชน

๔.๒) สรุปข้อค้นพบเป็นแผนผังความคิด (Mind map) ในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

๔.๓) ร่วมกันอภิปรายสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

๔.๔) เขียนรายงานเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค และนำเสนอแนวทางการนำข้อค้นพบไปใช้

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมิน ใช้เกณฑ์เดียวกับตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างที่ ๑ หน้า ๗๐

สำหรับเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดให้ศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตร แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งจัดทำเกณฑ์เป็นแนวทางไว้แล้ว

ก่อนนำหน่วยการเรียนรู้ไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครอบคลุมและมีความสอดคล้องแต่ละองค์ประกอบ ครูผู้สอนอาจใช้ตัวอย่างแบบประเมิน หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้เป็นแนวทาง

ตัวอย่างแบบประเมินหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้.....ชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการประเมิน

ระดับการประเมิน

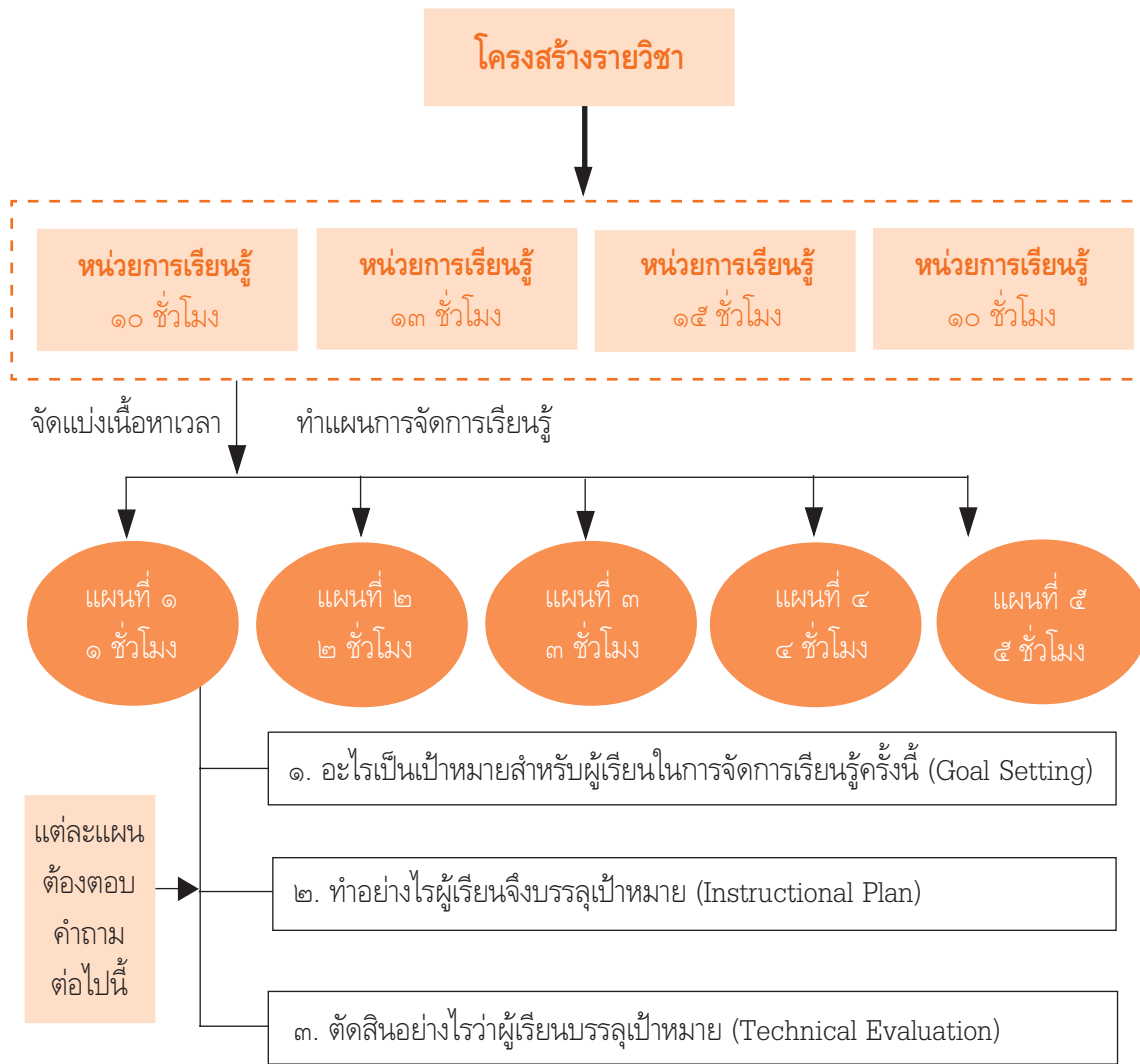
๔ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมากที่สุด
 ๓ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมาก
 ๒ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อย
 ๑ หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
	๔	๓	๒	๑
๑. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ น่าสนใจ กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ				
๒. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม				
๓. ความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด				
๔. ความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับสาระการเรียนรู้				
๕. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้				
๖. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้				
๗. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์				
๘. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน				
๙. มีการประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/กิจกรรมการเรียนรู้				
๑๐. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด				
๑๑. สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม มีความเหมาะสมกับเวลา และการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง				
๑๒. กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง				
รวม/ สรุปผล.....				
หรือ เฉลี่ย/ สรุปผล.....				

การแปลความหมาย การประเมินหน่วยการเรียนรู้
 เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๙ ปรับปรุง ๒.๐๐-๒.๕๙ พอใช้ ๓.๐๐-๓.๕๙ ดี ๓.๕๙-๔.๐๐ ดีมาก
 หรือคะแนน ๑๒-๒๐ ปรับปรุง ๒๑-๓๐ พอใช้ ๓๑-๓๙ ดี ๔๐-๔๘ ดีมาก

จากหน่วยการเรียนรู้สู่ชั้นเรียน : การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

แผนภาพที่ ๑๐ แสดงความเชื่อมโยงของหน่วยการเรียนรู้สู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

จากแผนภาพ หลังจากจัดทำหน่วยการเรียนรู้แล้ว เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรวางแผนการจัดแบ่งเนื้อหาสาระ เวลา ให้ครอบคลุมหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา และการพัฒนาผู้เรียน ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องกำหนดเป้าหมายสำหรับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนควรใช้เทคนิค/วิธีสอนที่หลากหลาย โดยพิจารณาเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ในบทที่ ๒ ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม ฯลฯ ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อที่นำมาใช้ต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ยึดถือสื่อใดสื่อหนึ่งเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน เมื่อครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้นั้น ๆ ผู้เรียนต้องสร้างชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอดได้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ต้องกำหนดว่าจะใช้เครื่องมือใดวัดและประเมินผลผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นในการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนต้องประเมินผู้เรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรม และสิ่งที่ต้องการวัด นอกเหนือจากการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน

บทที่ ๔

บทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ :

จะต้องทำอะไร

การพัฒนาการศึกษา บุคลากร แหล่งการเรียนรู้ล้วนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบทนี้จะได้นำเสนอเนื้อหาสาระซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ : จะต้องทำอะไร ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑๑ แสดงการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ บทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ : จะต้องทำอะไร

ในการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล ตลอดจนการบริหารงานทั่วไป เป็นพันธกิจที่สำคัญของสถานศึกษาซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ขอเน้นเฉพาะการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ในด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
๒. บทบาทของครูผู้สอน
๓. บทบาทของผู้เรียน
๔. บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา
๕. บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา ไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่ควร สืบเนื่องมาจากสาเหตุบางประการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และพบว่าครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งยังขาดการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารและครูผู้สอนควรได้พิจารณาบทบาทของบุคลากรที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

๑. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ดีและมีคุณภาพนั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างถ่องแท้ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ในการจัดการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาท ดังนี้

- ๑) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๒) ร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- ๓) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้เข้าใจแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

๔) ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕) ระดมทรัพยากรในชุมชน พร้อมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๗) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๘) เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้บุคลากรในสถานศึกษามีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๙) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

๑๐) จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เพื่อการพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

๑๑) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อบริการเครือข่ายและชุมชน

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำพาให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ได้ั้น ต้องอาศัยคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้หลักธรรมทางศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๒. บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงควรมีบทบาทดังนี้

๑) ศึกษา ทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้

๒) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้น ความรู้ ทักษะ กระบวนการ ที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๓) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล พร้อมนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างของผู้เรียน และพัฒนาการ ทางสมองเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

๔) จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ของหลักสูตร

๕) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๖) จัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

๗) ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งนี้มุ่งเน้น การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและ ผู้ปกครอง ตลอดจนความสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา และพัฒนาการของผู้เรียน

๘) นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้เพื่อสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนปรับปรุง การจัดกิจกรรมการสอนของตนเองอย่างเป็นระบบ

๙) ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนจะบรรลุผลได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย อื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การแสวงหาความรู้ การใช้หลักจิตวิทยา การใช้สื่อการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ ที่สำคัญยิ่งคือการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

๓. บทบาทของผู้เรียน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งการที่จะให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรได้ ผู้เรียน ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งบทบาท ของผู้เรียนควรมี ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนและผู้ปกครอง เพื่อให้ การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม หลากหลายด้วยความกระตือรือร้น และใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

๓) ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเอง

- ๔) นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- ๕) มีส่วนร่วมในการเฝ้าผลและนำผลการประเมินมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- ๖) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครู เพื่อน และมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะสร้างสรรค์ ด้วยความเป็นมิตรไมตรี กล่าวคือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ
- ๗) ร่วมจัดทำ ดูแล รักษา และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ๘) อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนมรดกของชุมชนได้อย่างเป็นระบบ
- ๙) ประสานความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
- ๑๐) รักษาสิทธิและโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี

๔. บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๗ กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรที่มีในท้องถิ่นหรือในสถาบันการศึกษาเพื่อทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งบทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา มีดังนี้

- ๑) ส่งเสริม สนับสนุนและนำพาให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนเทคโนโลยี
- ๒) ส่งเสริม สนับสนุนและนำพาศูนย์กลางในสถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง
- ๓) ส่งเสริม สนับสนุนและนำพาศูนย์กลางในสถานศึกษา วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ๔) ส่งเสริม สนับสนุนและนำพาศูนย์กลางในสถานศึกษาให้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- ๕) นิเทศ ติดตามและอำนวยความสะดวกให้การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

๕. บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ตลอดจนให้ได้รับการศึกษา นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว บิดา มารดา ผู้ปกครอง ซึ่งต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน ตลอดจนดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีบทบาท ดังนี้

๑. บทบาทของผู้ปกครอง

๑.๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาหรือ
ธรรมนูญสถานศึกษา

๑.๒) มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการเรียนรู้อันผู้เรียนร่วมกับครูผู้สอนและผู้เรียน

๑.๓) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนตามศักยภาพ

๑.๔) ร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และ
มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม

๑.๕) ร่วมจัดบรรยากาศในบ้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของ
ผู้เรียน

๑.๖) ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้กับ
ผู้เรียน ร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้
เฉพาะเรื่องตามโอกาสอันควร

๑.๗) ร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตาม
ความต้องการ จำเป็นและเหมาะสม

๑.๘) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและ
ต่อเนื่อง พร้อมทั้งเสนอแนะให้มีการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๑.๙) ร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต กล่าวคือ มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น ยาเสพติด
ไข้หวัดใหญ่ โรคเอดส์ โรคติดต่อร้ายแรงอื่น ๆ ตลอดจนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑๐) ส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับ
สถานศึกษา

๑.๑๑) ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และถึงพร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม จริยธรรม
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน

๑.๑๒) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความอุปการะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี

๒) บทบาทของชุมชน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
๒๕๕๑ จะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้น ชุมชนมีส่วนสำคัญยิ่ง กล่าวคือ ชุมชนเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อน
และส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษารบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา
และบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องร่วมกับชุมชนให้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

๒.๑) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน

๒.๒) ร่วมจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมระดมสรรพกำลัง ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้อาจจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ หรือเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะกระบวนการให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสมและหลากหลาย

๒.๓) ร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๒.๔) เอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน อย่างหลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสถานประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชนในการจัดการเรียนรู้

๒.๕) ร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่สถานศึกษาร้องขอ

๒.๖) ให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

๓.๑) ร่วมกับสถานศึกษากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมายหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแนวดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๓.๒) ร่วมประสานงานกับองค์กรทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อบริการแหล่งเรียนรู้ และร่วมส่งเสริม สนับสนุน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

๓.๓) ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

๓.๔) ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ตลอดจนงานอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จะบรรลุเป้าหมายได้เพียงใดนั้น ครูผู้สอนนับเป็นหัวใจสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้การนำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ ต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ “๒๕๕๔” ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เรียนรู้บูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๗.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การจัดการเรียนรู้ของครูนักปฏิรูป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๘.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- _____. **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับประถมศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับประถมศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับมัธยมศึกษา.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓.
- กรมวิชาการ. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ คู่มือการจัดการเรียนรู้
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.
- ชุดฝึกอบรมวิทยากรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ชุดที่ ๑๕ เรื่อง
การวิจัยในชั้นเรียน. กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ, ม.ป.ป.
- เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ วิจัยเพื่อพัฒนา
การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๕.
- คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง.
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, พ.ศ ๒๕๔๐.

ทีศนา แชมมณี. **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐).

กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒.

เพ็ญณี หล่อวัฒนพงษา. **การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ Backward Design.** (เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการพัฒนาวิทยากรและโรงเรียนแกนนำในการออกแบบการคิดโดยใช้เทคนิค Backward Design), ๒๕๕๙.

พรพีไล เลิศวิชา และนายแพทย์อัครภูมิ จารุภากร. **ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๐.

_____ . **สมองเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น จำกัด, ๒๕๕๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

สุวิทย์ มูลคำ. **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัทพีพี พริ้น จำกัด, ๒๕๕๓.

Carol Ann Tomlinsoh. **How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms.**

Association for Supervision and Curriculum Development 1703 N. Beauregard St. Alexandria, USA, 2001.

Freestone, Melvin. **Thinking for Understanding.** A Practical Resource for Teaching and Learning and Curriculum Development/Melvin Freestone – 1st ed, 2007.

Judy F. Carr, Douglas E. Harris . **มาตรฐานสู่ความสำเร็จ หลักสูตร การประเมินผล และแผนปฏิบัติการ.** แปลจาก Succeeding with Standards Linking Curriculum, Assessment, and Action Planing. ผู้แปล นักแปลเครือข่ายของกรมวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

Prashnig, Babara. **Learning Styles in Action.** Network Continuum Education PO Box 635, Stafford, ST16 1BF, 2006.

Wiggins, Grant And McTighe, Jay. **Understanding by Design.** Association for Supervision and Curriculum Development. 1703 N. Beauregard St. Alexandria, Virginia USA, 2005.

บทความ

กัญนิกา พราหมณ์พิทักษ์. “การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL)” วารสารวิชาการ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๑) : หน้า ๑๔

คณะผู้จัดทำเอกสาร

ที่ปรึกษา

๑. นายชินภัทร ภูมิรัตน	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายวิเชียร รอดจ่าย	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๓. นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
๕. นางเบญจลักษณ์ น้าฟ้า	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้รับผิดชอบจัดทำเอกสาร

กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๑. นางสาวกัญนิภา พรหมณพิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๒. นางสาวศรินทร เศรษฐการุณย์	นักวิชาการศึกษา
๓. นางสาววรรณ ชุนศรี	นักวิชาการศึกษา
๔. นางผาณิต ทวีศักดิ์	นักวิชาการศึกษา
๕. นางบุษริน ประเสริฐรัตน์	นักวิชาการศึกษา
๖. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	นักวิชาการศึกษา
๗. นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร	นักวิชาการศึกษา
๘. นางสาวจรรยาตรี แจบไธสง	นักวิชาการศึกษา

ผู้กำหนดกรอบแนวคิดการเขียนเอกสาร

นางสาวกัญนิภา พรหมณพิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้เขียนเอกสาร

- บทที่ ๑ หลักการแนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ : คืออะไร**
๑. นายประทีป แสงเปี่ยมสุข	ศึกษานิเทศก์ สพท.พัทลุง เขต ๑
๒. นางสาวอุไรพร พานิชกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.พังงา
๓. นางอภิวินท์ พินทอง	ศึกษานิเทศก์ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
๔. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บทที่ ๒ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรรู้อะไร

- นางประณิตา อุทาน คีษานีเทศก์ สพท.นครสวรรค์ เขต ๑
- นางชโลบล ทศวิล คีษานีเทศก์ สพท.ตราด
- นางนิตยา ทองศรี คีษานีเทศก์ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๑
- นางประไพศรี พุ่มชูศักดิ์ คีษานีเทศก์ สพท.พิจิตร เขต ๑
- นางสาวจงกลณี จันทพงษ์ คีษานีเทศก์ สพท.อุทัยธานี เขต ๑
- นางสุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- นางสาวปริญญา ฤทธิเจริญ นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนาสื่อการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- นางสาวศรินทร์ เศรษฐการุณย์ นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- นางบุษริน ประเสริฐรัตน์ นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บทที่ ๓ จากหลักสูตรสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ : ครูควรทำอะไร

- นางสาวรุ่งทิวา จันทวีพัฒน์วงศ์ คีษานีเทศก์ สพท.อุตรธานี เขต ๓
- นางพัชรี ศีระะภูมิ คีษานีเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
- นางวนิดา ปาณินิจ คีษานีเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
- นางนิตยา กนิษฐ์ คีษานีเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
- นางสาวกัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์ หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- นางสาววรรณ ชุนศรี นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- นางสาวจรรยาณี แจบไธสง นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บทที่ ๔ บทบาทของบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ : จะต้องทำอะไร

- นายธเนศร์ ชาญเขาว์ คีษานีเทศก์ สพท.ชุมพร เขต ๑
- นางสุเอช สัมโย ผู้อำนวยการโรงเรียนเมธีวิทยวิทยา สพท.ตราด
- นางผาณิต ทวีศักดิ์ นักวิชาการศึกษา กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้บรรณาธิการ ครั้งที่ ๑

๑. นางสุเอช สัมโย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเนนทรายวิทยาคม สพท.ตราด
๒. นางศรีสมร สنها	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสว่างนาดี สพท.อุตรธานี เขต ๓
๓. นายประทีป แสงเปี่ยมสุข	ศึกษานิเทศก์ สพท.พัทลุง เขต ๑
๔. นางสาวอุไรพร พานิชกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.พังงา
๕. นางอภิวันท์ พิณฑอง	ศึกษานิเทศก์ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
๖. นางประณิตา อุทาน	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครสวรรค์ เขต ๑
๗. นางชโลบล ทศวิล	ศึกษานิเทศก์ สพท.ตราด
๘. นางนิลยา ทองศรี	ศึกษานิเทศก์ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๑
๙. นางประไพศรี พุ่มชูศักดิ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.พิจิตร เขต ๑
๑๐. นางสาวรุ่งทิวา จันทร์วัฒนวงศ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อุตรธานี เขต ๓
๑๑. นางพัชรี ศิริระภูมิ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๑๒. นางวนิดา ปาณินิจ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๑๓. นางนิตยา กนิษฐ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
๑๔. นายธเนศร์ ชาญเชาว์	ศึกษานิเทศก์ สพท.ชุมพร เขต ๑
๑๕. นางรวิสา สมานรักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๑๖. นางสุกัญญา งามบรรจง	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาสื่อการเรียนรู้
๑๗. นางสาวกัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๑๘. นางสาวศรินทร เศรษฐการุณย์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๑๙. นางสาววรรณ ชุนศรี	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๐. นางผาณิต ทวีศักดิ์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๑. นางบุษริน ประเสริฐรัตน์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๒. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๓. นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๔. นางสาวจรรยาศรี แจบไธสง	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้บรรณาธิการ ครั้งที่ ๒

๑. นางสุเอช สัมโย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเนนทรายวิทยาคม สพท.ตราด
๒. นางศรีสมร สنها	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสว่างนาดี สพท.อุตรธานี เขต ๓
๓. นายประทีป แสงเปี่ยมสุข	ข้าราชการบำนาญ
๔. นางประไพศรี พุ่มชูศักดิ์	ข้าราชการบำนาญ
๕. นางประณิตา อุทาน	ข้าราชการบำนาญ
๖. นางสาวจรินทร์ ไส้สกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๗. นางธีรนุช รอดแก้ว	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครนายก

๘. นายประเสริฐ สุภักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครสวรรค์ เขต ๑
๙. นายมงคล จันทรัมย์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อุดรธานี เขต ๓
๑๐. นางสาวอุไรพร พานิชกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.พังงา เขต ๑
๑๑. นางวิไล วัชรพิชัย	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๑
๑๒. นางสาวจงกลณี จันทรัมย์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อุทัยธานี เขต ๑
๑๓. นางวรรณิ สุวรรณมาลัย	ศึกษานิเทศก์ สพท.ปราจีนบุรี เขต ๑
๑๔. นางอภิวันท์ พินทอง	ศึกษานิเทศก์ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
๑๕. นางพัชรี ศิริระภูมิ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๑๖. นางสาวสวาท รัตนกรรติ	ศึกษานิเทศก์ สพท.พิจิตร เขต ๑
๑๗. นางสาวพิสมร ้วยวุฒิ	ศึกษานิเทศก์ สพท.อุดรดิตถ์ เขต ๑
๑๘. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๑
๑๙. นางวนิดา ปาณินใจ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๒๐. นางวิสา สมานรักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๒๑. นางสาวนทิดา ภัคดีณรงค์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๔
๒๒. นางจรีรัตน์ ปานพรหมมินทร์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กระบี่ เขต ๑
๒๓. นางชโลบล ทศวิล	ศึกษานิเทศก์ สพท.ตราด
๒๔. นางนิตยา กนิษฐ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
๒๕. นายสุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพท.จันทบุรี เขต ๑
๒๖. นางอุทัยวรรณ จิวลักษ์ณ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๖
๒๗. นางสุนี จันสกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.ระนอง
๒๘. นางสาวรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อุดรธานี เขต ๓
๒๙. นายสุทธิ ฐิการนา	ศึกษานิเทศก์ สพท.เชียงใหม่ เขต ๑
๓๐. นางสาวสุรางค์ ชูสิงห์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครสวรรค์ เขต ๑
๓๑. นางนิลยา ทองศรี	ศึกษานิเทศก์ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๑
๓๒. นายธเนศร์ ชาญเชาว์	ศึกษานิเทศก์ สพท.ชุมพร เขต ๑
๓๓. นางสาวปราณี คงพิกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.สระแก้ว เขต ๑
๓๔. นายอุปการ จีระพันธุ์	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๓๕. นางกัญญา วัฒนถาวร	เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา เครือข่ายที่ ๕
๓๖. นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๗. นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๘. นางสาวสุภาวดี ตีร์รัตน์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๙. นางสาวกัญนิภา พรหมณไพฑักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้
	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๐. นางสาวศรินทร์ เศรษฐการุณย์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๑. นางสาววรรณัน ขุนศรี	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

- ๔๒. นางผาณิต ทวีศักดิ์
- ๔๓. นางบุษริน ประเสริฐรัตน์
- ๔๔. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล
- ๔๕. นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร
- ๔๖. นางสาวจรรยาตรี แจบไธสง

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้บรรณาธิการ ครั้งที่ ๓

- ๑. นายประทีป แสงเปี่ยมสุข
- ๒. นางประไพศรี พุ่มชูศักดิ์
- ๓. นางประณิตา อุทาน
- ๔. นายอุปกาล จีระพันธุ์
- ๕. นายมงคล จันทรัมย์
- ๖. นางสาวอุไรพร พานิชกุล
- ๗. นางวิไล วัชรพิชัย
- ๘. นางสาวจงกลณี จันทรัมย์
- ๙. นางอภิวันท์ พินทอง
- ๑๐. นางพัชรี ศิริระภุมิ
- ๑๑. นางสาวสวาท รัตนกรรติ
- ๑๒. นางสาวพิสมร ้วยวุฒิ
- ๑๓. นางศิริรัตน์ บุญญานนท์
- ๑๔. นางวนิดา ปาณินิจ
- ๑๕. นางวิสา สมานรักษ์
- ๑๖. นางสาวมณฑิรา ภัคดีณรงค์
- ๑๗. นางจรีรัตน์ ปานพรหมมินทร์
- ๑๘. นางชโลบล ทศวิล
- ๑๙. นายสุทธิ สุวรรณपाल
- ๒๐. นางสาวรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์
- ๒๑. นางนิลยา ทองศรี
- ๒๒. นายธนทร์ ชาญเซาว์
- ๒๓. นางสาวปราณี คงพิกุล
- ๒๔. นางสาวจิตรา พิณโอภาส
- ๒๕. นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ

ข้าราชการบำนาญ
 ข้าราชการบำนาญ
 ข้าราชการบำนาญ
 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 ศึกษาพิเศษ สพท.อุดรธานี เขต ๓
 ศึกษาพิเศษ สพท.พังงา เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.นครราชสีมา เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.อุทัยธานี เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.ร้อยเอ็ด เขต
 ศึกษาพิเศษ สพท.พิจิตร เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.อุดรดิษฐ์ เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.นครราชสีมา เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.ร้อยเอ็ด เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.กรุงเทพมหานคร เขต ๒
 ศึกษาพิเศษ สพท.นครราชสีมา เขต ๔
 ศึกษาพิเศษ สพท.กระบี่
 ศึกษาพิเศษ สพท.ตราด
 ศึกษาพิเศษ สพท.จันทบุรี เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.อุดรธานี เขต ๓
 ศึกษาพิเศษ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.ชุมพร เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.สระแก้ว เขต ๑
 ศึกษาพิเศษ สพท.กรุงเทพมหานคร เขต ๒
 นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

๒๖. นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๗. นางสาวกัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๘. นางสาวศรินทร์พร เศรษฐการุณย์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๙. นางสาววรรณ ชุนศรี	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๐. นางผาณิต ทวีศักดิ์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๑. นางบุษริน ประเสริฐรัตน์	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๒. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๓. นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๔. นางสาวจรรยาตรี แจบไธสง	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้บรรณาธิการขั้นสุดท้าย

๑. นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นางเบญจลักษณ์ นำฟ้า	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓. นางสาวกัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้ออกแบบปก

นายดุสิต จันทร์ศรี	ศึกษานิเทศก์ สพท.สระบุรี เขต ๑
--------------------	--------------------------------

แนวทางการจัดการเรียนรู้

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑